

OBSAH: P. Maria: Hledal... — J. A. Srch: Na sbírku mých básní. — J. V. Hradecký: Dnes naposled..., — Tonouš M. Pítč: Na motiv z „Ovesty“ — L. Loucká: Ocún. — Tonouš M. Pítč: Z denníku umělcova. Smích slzí. — Franta Kunowski: Prchavé sny žití. — M. Lermontov: Loďka plachetní. — K. V. Lingr: Záhy. — Luděk Horský: Píseň poutníka. — J. V. Hradecký: Podzimní causerie. — J. V. Hradecký: Deštivý den. — Franta Kunowski: Chaloupka pod horami. — Ondrouš Fritz-Vltavotýnský: Podzimní nálada. Karel Bohdan Ort: Hvězdám chtěl bych zpívat. — Josef Maria Foltýn: Z protějšího okna.

P. MARIA:

Hledal

Byl podzim .

Mlhy halily opuštěná pole a smutně lesy po celý den. Když nastávající soumrak klesal k zemi, otevřela se vrata o samotě stojícího záměčku, který s mírného vršíčku lhostejně hleděl na zamlklou vesničku v údolí, a z nich vyšel jinoch. Temný plášť obestíral jeho vysokou postavu a kápě kryla hlavu jeho. Po boku mu šel loudavým krokem veliký, černý pes. — Volně kráčel on i průvodce jeho rozmoklou silnicí k blízkému lesu.

Truchlila duše mladého Ilija a toužila po vlhkých lesích. Trpěla prázdnotou a smutkem podzimu, děsila se dlouhé zimy, trpkost jí zachvěla při pomyšlení na krásy a radosti vonného jara i lahodného léta se strachovala. Však bolem tímto vířila touha a vlhčila zrak jinochův slzami. Duše plakala a hledala lásku a něžnost přítelovu. Cítila hrůznou samotu.

Zda nalezla lásku, která v štěstí by proměnila podzim, zimu, jaro a léto? Ilja věděl, že je láska, o níž Kristus mluvil vše. A zda ji našel, jda podzimní krajinou?

J. A. SRCH.

NA SBÍRKU MÝCH BÁSNÍ.

Komu vás podám, zpěvanky chudé,
bez perel, kmentu, všedních jen vnad?
Cizí vám jásot, ze strun pláč hude — —
Cizí žal kdo pak poslouchá rád?

Komu, ach, podám písně své chudé,
bez perel, kmentu, skrovných jen krás? —
Kdo pak je s láskou čítati bude,
pochopí srdcem teskný jich hlas? — —

Vložím je v Její mozolné dlaně —
Ruce ty, Bože, zlíbat mi přej!
Její zrak stokrát skloní se na ně,
Bože, těm očím eden zřít dej! —

Posvěťm já je stařence chudé,
velké však láskou nevýslovnou — —
Milovat — jak mne — jistě je bude, —
vždyť já znám dobře — matičku svou. —

J. V. HRADECKÝ:

DNES NAPOSLED

Jak zlatý štít se luna vznáší
nad krajem;
dnes, drahá, naposled si ještě
zahrajem.

Dnes zahraj naposled tu píseň
dumavou,
vždy zpívám ji, když k tobě spěchám
doubravou.

Tu píseň znáš: tvé oči při ní
slzaví;
ten nápěv zní, jak šumot naší
doubravy.

Tak jako písňě Mendelssohna.
smutná je,
cit budí: první políbení
u háje.

TONOUŠ M. PÍTČ:

NA MOTIV Z „OVESTY“

Vycházej, vyjdi měsíci,
luno, ó stříbrnosvitná,
řeky ty označuješ,
prameny, chladné studánky
ve klínu větvoví krásíš
bělostným závojem svým.

Vycházej, vyjdi měsíci,
luno, ó stříbrnosvitná,
vysokou vyjdi přes Haru
putuj po cestě, stvořené
od Mazdy velkého,
bohům na místo určené.

Vyjděte, hvězdy zářivé,
tajemné ohně nebes!
Zárodky chováte vod,
snivostí plníte nivy,
svitem svým tušit dáváte
tajemná sídla bohů.

Přes velkou vyjděte Haru,
výše na cestu nebeskou,
mléčnou se dejte drahou,
do zahrad sviňte oblačných,
kde bohy bohyně čekají;
k milostným písním
nápěvy tkejte,
mlhavou září věnčete hlavy,
dál jděte cestou stvořenou
od Mazdy velkého,
bohům na místo určené.

L. LOUCKÁ:

Ocún.

Vždy, kdykoliv vás vidím, vy květy podzimu, vykvétat z holých
luk a strání, na něž podzim přitiskl své retы, vždy vidím ji před sebou,
tu věčně smutnou, zadumanou Helu, s melancholickým svitem v měkkém
temném oku.

Již jako dítě měla ráda ocún. Her našich si nevšímala. Měla pro
ně jistý druh úsměvu, jakým pozorují dospělí děti.

A jen když slunce počalo po stromech žíhati žlutí a karmínem, a stromy stlaly listí na cesty, když zorané brázdy dýchaly těžce smutek země, když na všem patrna byla pečeť každoročního klidného umírání a do všech srdcí zapadlo kus jímavé melancholie, bývala šťastna. Tu bloudívala opuštěnýma lukama, po nichž honilo se bílé babí léto a poslední mdlé paprsky líbaly celý ten zmírající život. A zase se zticha vracela, třímajíc ve svých malých ručkách fialové květy ocúnu.

To bylo, když jsme byly dětmi. Ale život nás volal, rozešly jsme se — — —

Když jsem ji zase po letech spatřila, zdálo se mi, že z celého jejího zjevu, že vši její krásy dýchal jakýsi bílý stín jeseň. A ten její mladý život zkvetl jen jako ty květy, jež jeseň zdobí. Jemné, nafialovělé květy ocúnu. A uvadl, když podzim první své květy rozhodil po holých stráních a lukách.

Když ji nesli ku hrobu, když jí zněly táhle, smutně zvony na našem kostele, byl jasný, podzimní den, takový, jaký měla ona tolik ráda. A po lukách bylo ocúnu jako naseto. Mezi jeho jemnými květy vadla tráva, jako život lidský.

TONOUŠ M. PÍTČ:

Z DENNÍKU UMĚLCOVA.

Cítím v duši
pohaslých ohňů žár,
zapadlých sluncí jas,
melancholii noci
s modrými světly.

V mé duši tak myšlenky
rvou se a rvou,
jiskry jak šlehají tmou,
rojí se a rojí,
roztříštěné jak vody
ve příboji.

Zvuků tón slyším doznělých,
chvění se něžných vibrací,
nepěných zpěvů chápu melodii.
Cítím, jak se duše
připravuje k dílu:
cest přerodit perspektivy,
zajít mezi květů lučních vůni,
zarůst nechat travou, mechem
směry staré k metám
stejným povždy,
nalézt záři nových světél,
jas a teplo nových sluncí.

— — — — —
Cítím, jak se v duši
přerod děje.

SMÍCH SLZÍ.

(Z knihy Jana Šandy: Syn člověka.)

Smích smutný nocí zněl,
smích smutný — dívčí smích.
Ač rtů jsem neviděl,
vím, byly padlý sních.

Než byla noc! ta dobrá k všem
a nejvíc k srdcím zbodaným
a ke všem láskám zhrzeným
a ke všem ženám prodaným.

Smích smutný, slzí pln
a vášně smrtelné —
ve světle slunečním
snad nespátril by dne.

Smích přerývaný chvíli zněl
až ztichl jakby uškrcen —
O lásce dál já dumal jsem,
o hrozném bolu žen.

FRANTA KUNOWSKI:

PRCHAVÉ SNY ŽITÍ.

Když svěží rosa nadšení
květ myslí naší hojně svlaží,
tu duše v lůzném vidění
se dobra chápe mocnou paží.

Když srdce v hořkém trápení
let blíže zemi černé váží,
tu kvapem prchá nadšení
a vidin zlaté plody sráží.

— — — — —

Je mysl naše jako jarní květ,
jenž vůní, krásou okouzluje svět
a krásných plodů svůdnou naděj činí. —

Až přijde vítr, rozpoutá se bouř,
a vzplane oheň, rozdýmá se kouř,
květ zlomí, sžehne, naděj vezmou jiní.

M. LERMONTOV. (Přeložil J. A. Srch.)

LOŮKA PLACHETNÍ.

Jak holoubek se loďka bělá
na moři mraky zastřeném — —
Co hledá v dáli osamělá?
co ztratila as v kraji svém? — —

Slyš, příboj šplouná, vítr duje,
a člun se zmítá, praští kýl — —
Ach, za štěstím on darmo pluje,
a štěstí doma neztratil — —

Jas blankytu se nad ním kleně,
a pod ním moře — lesk a třpyt —
a bloud on — v bouře jek se žene,
jak v bouři jen by mír byl skryt —

K. V. LINGR:

Záhy.

Nemohl spát . .

Venku řvalo moře. Byla listopadová noc a chlad dýchal i do světnice. Viděl stále před sebou hladové, ohromné vlny se zeleným přísvitem pěny na jejich vrcholech, viděl jejich vášeň a jejich sílu, s níž bily do skalnatých břehů. Zdálo se mu, že temná božstva smutných moří severních v jejich hluku zpívají svou hroznou píseň zkázy, zdálo se mu, že v dáli vidí bělavé plachty divokých Vikingů a vichřice zněla mu jako jejich píseň.

Vyšel z chaty. Vítr opíral se vší silou — studený a vlhký vítr jeseň . . . Na břehu vytaženy černaly se rybářské čluny. Vlny šplouchaly a pokrývaly skálu a písek bílou pěnou. —

Hluboká noc . . . Nechtěl býti na těch pohyblivých a řvoucích vlnách, ač tolik miloval jejich píseň. Se skály se díval. Za ním byl život a tady chladná Smrt s hladovým zeleným zrakem se chechtala a smála vášnivým hlasem bouře. Bílé přízraky v dálkách zdály se plachtami ztracených lodí, ze špinavé vody viděl k sobě dosahovati tisíce rukou tonoucích trosečníků. Nechtěli zemřít, chtěli žít, milovat a chladná Smrt se zelenýma očima zatínala hrozné drápy do jejich šijí, brala jim vše s hrozným chechtotem šilence. jenž touží po nové oběti. —

Pod nohama skřípalo kamení a šplouchal příboj.

Byl by rád podal svou udřenou ruku veliké Smrti, rád pohrbil by v jejím náručí touhu po životě, touhu po lásce a štěstí. Tak rád by zulíbal velikou svoji Smrt, však zdálo se mu ještě záhy

A moře zatím řvalo. — Nabízelo mu své objetí, otvíralo náruč a slibovalo sen. Nejšťastnější sen — sen v hlubokých tůních mezi skalisky, kam se nikdo neodváží a kde bude spát nerušen po neštěstí života . . . A bude prý denně zpívat s hroznou vichřicí děsnou píseň vášně, hněvu a beznaděje, jež dusila prsa a již vyzpívati nedovedl.

Vlny řvaly — tolik přitahoval ten ohromný hřbitov a vášně věčné Smrti se zelenýma očima. Tady klid — a život stále plný slz a stínů

— — — — —
Obrátil se — bylo přece jen záhy.

LUDEK HORSKÝ

PÍSEŇ POUTNÍKA.

Na dalekou pouť já vyšel,
mlád a silen do světa —
což jsou hory, úzké stezky,
cesta málo ujetá.
Chtěl já jíti v boj a stráž
s osudem se statně bít,
v lůno roků prchajících
zrno činů plodných sít. —
K modrým horám, dál i za ně,
kde snad přec je jiná zem,
vonící a plná světla,
s ráje mdlým tím odrazem — —

A tak šel já ve dne v noci,
v slunci, mrazu, šedi mlh,
s písní na rtech, jasem v duši,
třeba někdy zrak i zvlh' . . .
Tiché, pro mne chudé kraje
ztratily se, zmizely,
výsknul jsem si, šel v tu dál,
září sny kde rozsely.
Přes pláně i luka zkvetlá
stále, dlouho, putoval —
zašly roky — prchlo mládí —
však přec chtěl jsem jíti dál —

Už je tomu dávno, dávno,
dlouhá, smutná řada let,
když dal jsem se na pouť dálnou,
z níž se zklamán vracím zpět . . .

J. V. HRADECKÝ

PODZIMNÍ CAUSERIE.

Když podzimní se slunce láme
v pestrobarevnou listů směs,
zas plná korsa v městech máme,
kam se fádňí život snes.

A city, které v nitru budí
jeseň celým zjevem svým,
nač rozechvívat ve své hrudi
klidem v polích hrobovým.

Kam do polí teď? Mlhy všady,
babí léto na větvích,
ty s žlutým listím tiché sady
úzkost budí v prsou tvých.

Neb samota, ta nejvíc děsí
let, jež nemá myšlenek,
co pro ni v jeseni jsou lesy,
Kavárny jsou lepší lék

Tu samotu, jež v polích zeje
bourgeois přec nemá rád,
tam prázdnota se na něj směje,
která nezná flirtovat.

Tam veselo a hlučno stále,
žal se mění v hlučný smích,
duch ukojí se ve žurnále
v smutných dnech těch podzimních.

J. V. HRADECKÝ:

DEŠTIVÝ DEN.

Déšť od rána tak monotonní
z oblohy padá zchmuřené,
po níž se chuchle mračen honí
za hory chmurou zastřené.

Jsou chvíle to, kdy příroda je
jak stará vdova mrzutá,
když na kolovrat lásky hraje
jí píseň bába ohnutá

A člověk hledě oknem v dál
si dlouhou chvíli rety stiská:
ta příroda, by čert to vzal,
jak člověk pláče, někdy výská

FRANTA KUNOWSKI:

CHALOUPKA POD HORAMI.

Pod hájem nad potůčkem
tichá sní chaloupka,
okénka — oči dvě, ach,
sivého holoubka.

Samotná pod horami,
nepatří do světa,
za to ji jako v ráji
Boží duch obléhá.

V křů věnci, v stromů stínu
celá je ukryta . . .
ach, zda v ní také krásně
šťěstlí květ rozkvétá?

ONDROUŠ FRITZ-VLTAVOTÝNSKÝ:

PODZIMNÍ NÁLADA.

V les nejhlubší si zajdu také jednou
v ten nejsmutnější podzimkový den,
starého hradu sobě trosky najdu,
jež poutník míjí zvěstmi ustrašen.

Tam počkám, až se večer k zemi schýlí
a hustá mlha zastře okolí,
v stromech se vichry bolně rozekvílí
se sýčky v závod v pustém údolí.

Tam počkám si, až mraky strhanými
svůj teskný luna na mne upře hled,
a stíny mrtvých zděmi zborcenými
ku hrobům svým se budou navracet.

Tu zamyslím se. — Tam mi volno bude,
tam nepřijde mne nikdo vyrušit,
tam nejlíp pozná moje srdce chudé,
co bez přátelství, lásky světem jít! — —

KAREL BOHDAN ORT:

HVĚZDÁM CHTĚL BYCH ZPÍVAT.

Hvězdám chtěl bych zpívat
velký — trpký žal —
aby ku nebi až
jasně pronikal.

Mrakům chtěl bych říci —
bez ní chud že jsem —
že to moje žití —
celičký můj sen.

Mrakům chtěl bych říci, —
které nebem jdou —
jak má duše ráda
matičku jen svou.

Do květin bych plakal
hrobě na Ješím —
že víc nemá lásky
nikde její syn.

Do desky bych vepsal —
vyryl naposled —
že na lásku matky
nelze zapomenout.

JOSEF MARIA FOLTÝN:

Z protějšího okna.

I.

„Zdá se mi, že už hraje“. — vyrušil mne Mužík, můj spolubydlící ze studia. Zavřel jsem sešit a šel s Mužíkem k oknu.

Slova jeho týkala se totiž slečny Ireny, dcery domácího pána, jemuž patřil protější dům v naší ulici.

Byl to vzor tiché a spokojené pražské uličky. Hluk tramwayí jen zdáli sotva větrem někdy sem zabouřil. Tichá jakási poesie ležela v koutech jejích. Zvlášť večery bývaly neobyčejně půvabné. Kol deváté hodiny všude klid. Jen z okna, kde bydlela slečna Irena, splývaly kolébavé zvuky klavíru, tak klidné, něžné, půvabné, jako asi ten její život.

Když onoho říjnového večera vyrušil mne Mužík ze studia, spěchali jsme oba k oknu pokochat se tím rozkošným pohledem a poesii, jež každého večera se nám naskytovala.

Zelenavý přísvit lampy, linoucí se po azurové říze slečny Ireny, tmavou kadeř, skloněnou mírně ke klavíru, po jehož klávesách sklouzaly a chvěly se bílé její prsty v tempu svižné a snivé barcarolly . . . , to vše doufali jsme, že uvidíme jako obyčejně probleskovati v půvabných obrysech těžkou draperií rudých záclon. Přistoupili jsme k oknu.

Světlo v protějších oknech nebylo. Za to zvuky klavíru bouřily dnes tempem chvatnějším, jásavé trilký hřměly dnes v ostrých sforzatech, sladká melodie naříkala dnes, jakoby svět zničit chtěla výčitkami. To nebyla jistě ona slečna Irena.

Stáli jsme s Mužíkem ohromeni u okna. Klavír duněl, rachotil, bouřil, až doburácel rozervaným akordem. Vše ztichlo.

Postava v bílém hávu přistoupila k protějšímu oknu, odhrnula záclonu. Stála tu jako zosobněná výčitka svědomí. Byla to přece ona.

Stála chvíli. Náhle zvedly se její zaťaté pěsti a bolestný vzlykot zalomcoval její postavou.

Šeptala cosi. Zaslechl jsem jen jedinou větu: „Já mám býti obětí za jeho nerozvážnost? Já zachránit otce před hanbou?“

Sklesla zdrcena u okna na složené ruce, jež líbal stříbrný svit měsíce. Tenkrát ulehli jsme s Mužíkem, nepromluvivše ani slova spolu.

II.

Druhého dne vracel jsem se k poledni z přednášek. Z ulice vyrazilo právě několik kočárů, v nichž blýskly se svítivé cylindry a fraky pánů a těžký hedváb dam. Na síni v domě našem zastihl jsem naši kvartýrskou v důvěryplném (jak se mi dle posunku jejích zdálo) rozhovoru s naší domovnicí. Nevšímal jsem si toho.

Sotva ale usedl jsem ve svém pokoji, připlížila se moje domácí paní s tajuplným úsměvem.

„Tož slečna Irena má dnes svatbu,“ začala hovorně. „Snad jste ještě viděl kočáry?“ Přikývl jsem.

„Bude asi šťastna,“ prohodil jsem, abych vůbec něco řekl.

„Šťastná? Možná. Vypadala dnes trochu pobledle, ale to je u každé nevěsty. Její ženich advokát K. zářil blažeností. Inu, nevěsta není k zahození a peněz má dost, až mnoho a starý pán prý je ještě rozmnožuje na burse. Však bylo na něm vidět, že je v dobré náladě. Ženicha, nevěstu hladil po líci a druhou rukou své bříško. To je u něj vrchol spokojenosti. Však bývá málokdy spokojen. Bručí, počítá a lidé povídají, že je z toho hraní na burse nervosním, že prý i někdy prodělá, ale že si to dovede zase stokrát nahradit. Ale dnes byl šťasten. To bylo vidět. Taková svatba, to když já se vdávala . . .“

Teď bych se byl býval jistě dověděl celý její rodokmen, ale na štěstí libě páchnoucí vůně připáleného mléka, jež pronikla až do mého pokoje, odvolala hovornou naši kvartýrskou k syčící plotně.

III.

Dny míjely klidně. Večerní poetické naše koncerty přestaly. Slečna Irena odstěhovala se k mladému advokátovi — svému muži. A žili prý šťastně.

Až najednou po Vánocích zřím paní Irenu znova u oken. Stála zas jako výčitka svědomí. Udiven zřel jsem na ni.

Druhého dne vysvětlovala mi moje paní domácí: „Zatím co jste byl na svátcích, děly se tu hrozné věci. Ta svatba byla prý z nouze. Starý pán ztratil skoro vše na burse. Advokát K. měl mu pomoci z hanby. Vzal si jeho dceru a dluhy, jež měly mu býti vyplaceny, tím se smazaly.

Ale advokát měl též jiné spády a jednou našli jej zastřeleného v ložnici vedle cizí ženy. Paní Irena vrátila se k otci.“

Vídal jsem ji pak častěji u okna. Oko vyhaslé, bledá, stísněná. Přešla-li ulicí, mihla se jako plachý stín

IV.

Blížily se prázdniny. Chystal jsem se k odjezdu z Prahy. Večer před odjezdem přistoupili jsme s Mužíkem k oknu.

V protějším okně stála paní Irena, chovajíc v bílé loktuši děcko. Oko její skloněno, víčka jemně přivřena. Líbala to robě horoucně.

Tenkrát po dlouhé době byla zase šťastnou, tenkrát po dlouhé době zazněly ty kolébativé zvuky klavíru, jež hrála usínajícímu děcku, jemuž dala život v náhradu za ony dva, jež klesly, když mstila svou pohanu a oběť v ložnici své bývalé „šťastné“ domácnosti.

JITRO.

PŘÍLOHA „STUDENT. HLÍDKY“ č. 2.

Marie z Blat: Blíž Tobě, Bože, blíže — Št. G.: *Píseň. Bez názvu.* — L. Horský: *Smějte se, ó smějte* — J. M. Foltýn: *Heslo.* — Ondrouš Fritz-Vltavotýnský: *Při hře.* — Ave: *Povandruji.* — Vojta-ek: *Na stráži.* — Jos. Maria Foltýn: *Přátelé.* — Jar. Zno-
rouská: *Žalost. Útěcha.* — J. M. Foltýn: *Sen Boha.* — N. N.:
Snivé cestě.

MARIE Z BLAT:

Blíž Tobě, Bože, blíže

I.

Umrzlá plocha rybníka svítila se v záři zimního slunce a tisíce drobných jiskřiček sněhových mihotalo se po ní, lesklo, zářilo a pá-lilo, až oči z té krásy bolely. Malá skalka pod kostelem, nádherná v slunci jak bílý mys — spala ještě klidným spánkem. Kraj kolem už byl oživen a nedělní lednové jitro rozzářilo se plnou silou nade vsí. Umrzlým sněhem. jenž křupal a zvonil pod nohou, ubíhala drobným krůčkem „vlňáky“ zahalená děvčátka — školačky o závod s hochy, jimž se teplé „beranice“ posunuly do týla, odhrnujíce ojíněné, kuče-ravé vlasy. Byla „osmá“ a děti spěchaly do kostela. Brzy jich byl plný kůr.

Zvonek u sakristie zazvonil a kostelíkem naplněným zbožným lidem ozvaly se jemné, zprvu jakoby ostýchavé, ale pak mocnější a mocnější zvuky varhan, k nimž byl zasedl regenschori — důstojný pán. Zšeřeným chrámem, ozářeným pouze světlem několika voskovic, tem-nem, kam ranní slunce ještě nevniklo, nesly se tklivé prosby a vzdechy velikých i malých. Zvoní pozdvihování. Vážná chvíle, plná vznešeného, hlubokého tajemství! Hlavy se kloní Všemohoucímu, sta rukou bije se v prsa před Pánem pánů. Nejsvětější chvíle minula. Chrámem ozvaly se jemné, prosté a přec tak nádherné akkordy písně nešťastného Tita-nicu: „Blíž Tobě, Bože, blíže .“ Ve zvuky varhan vpadly nevinné, vroucí hlasy dětí. Sklonila jsem hlavu nad rozevřenou Zlatou knihou Tom. Kempenského a se slzami v očích i duši naslouchala jsem měkké, jímavé melodii. Ani zvuku nebylo slyšeti, jen tepot srdcí, silný, mocný tepot sjednocených srdcí tou písní, jež volala k tomu Bohu, jemuž chválu pělý děti, nesl se jako vonný dým kadidla vzhůru s prosbou za slitování, mír! Dozněla píseň. Horká slza hlubokého dojmu zapla-tila mi oči a upadla v rozevřenou knihu. Setřela jsem ji a četla slova, jež byla smočila: „. . . čím tíže nám nyní jest, tím snadnější jest pro-měna pravice Nejvyššího“. Dětské hlasy dozněly. Zavřela jsem knihu a svatý mír a klid zahostil se mi v duši.

PÍSEŇ.

Už se noci dlouží,
chladna od hor jdou,
holé jsou a němé
břízy za vodou.

Větry divě hučí,
cítíš zimy dech,
odnesli dny krásné
ptáci na křídlech.

Všude teskno, smutno,
i ty, srdce, víš,
větry divě hučí,
podej, bratře, číš!

BEZ NÁZVU. *)

Štěstí moje, mladé štěstí,
padl na tě mráz.
Mrtvé sny! — Ach, marná touha
nevzbudí už vás!

Chvěly jste se v noci klínu
od mládežských let
a když v krev jste vtělily se,
hroučíte se ve tmy zpět.

Štěstí moje, sny a touhy —
jak vás nemít rád,
nezrozené, živé, mrtvé,
jen ne pochovat!

*) Donesl polní lístek polní pošty č. 186 od kollegy ze sev. bojiště.

L. HORSKÝ

SMĚJTE SE, Ó SMĚJTE

Smějte se, ó smějte,
tmavé dívčí oči —
smějte se a hřejte,
hnědé, dívčí oči . . .

Hýří slunce v kraji —
voní letní dnové,
krásky rozkvétají
květy liliové —

Než květ bílý zvadne,
slunce níž se stočí,
smějte se, ó smějte,
dívčí, hnědé oči . . .

J. M. FOLTYN:

HESLO.

(Věnováno přátelskému kroužku mladých umělců v M. O.)

Co otcům našim svatým bylo
a vlasti úcty dobývá,
co láskou boží zazářilo
a city k hvězdám vznášívá,

co srdce v krvi procítilo
a život pravý ukrývá
to Bohem v duši vryté dílo
ať v umění nám bratři vyznívá.

Ať tancem víří, strunou jásá
dál zní jak hymna mnohohlasá
v tom bouřném světa závodu,
ať pomník české duše vzklene
v něj vtesá heslo vyvolené
— Umění sobě, sebe národu.

PŘI HŘE.

Ty kouty salonu blíž okna s těžkou clonou
jsou k lásce stvořeny a dlouhým dívčím snům,
vždy v sladkém soumraku jak za večera tmou,
jímž svítí bílá dlaň a podává se k rtům.

Tu květem dívka je, květ delikátní krásy,
jenž roste v záři jen a nezná snít ni mráz,
tam fantasie hrá a dlouho vzpomíná si
na chvíle intimní a chvíle plné krás.

Zpět mírně opřena, kams v neurčité touze
své oko upírá jak utonulá v snách,
co ručkou jedinou, a bezděky snad pouze
se volně probírá ve bílých klávesách.

Jak malá je ta dlaň, jež na klavír se kloní,
co může unést? Že ptáš se hned, a sníš?
Já řek bych: Sotva pták by hnízdečko splet do ní,
své malé hnízdečko, své lásky malou skrýš.

Tak malá je a přec — jak chvím se, snílek pravý,
ji vida míhat se a nad klávesy chvět. —
Kdos na ní, Bože můj, té malé dlani staví
si celý, veliký, svůj krásný, zlatý svět! — — —

AVE:

POVANDRUJI.

(Píseň.)

Povandruji — povandruji
po voděnce dolů,
tak se přece rozejdeme
snad už na vždy spolu —

až se ranní chladné mlhy
nad vesničkou zvednou,
to už mne tvé modré oči
v dálece nezamlou. —

Krátký čas tvé vzdechy pro mne
v zapomnění svane,
mně věř — těžko zapomenout,
děvče milované. —

Povandruji — povandruji
v dál od rodné chatky
do daleka — do ciziny,
víc však nikdy zpátky. — —

VOJTA-EK:

NA STRÁŽI.

(Roku 1914.)

Vichřice divá žene se krajem,
sněhových vloček v tvář metá mrak —
u lesa vojín na stráží stojí,
upírá v dále zkalený zrak.

Vzpomínky steré v mysli se rojí,
teskné a smutné jako ten kraj,
vzpomínky bolné — přece tak milé —
vrací mu v duši ztracený ráj.

V dáli tam posud v otčině milé
matičky vidí předrahý zjev:
třesoucí rukou žehnala křížkem
synovi, když šel za vlast dát krev.

Na zítří polnic vřeštivé zvuky
volají vzhůru do zbraně voj — —
vojína ale matčina láska
provází věrně i v krutý boj.

Přátelé.

(Dramatická črta.)

OSOBY *Karel Roháč*, stud. filosofie.
Josef Žilka, stud. filosofie.
Šimová, domácí paní.

VÝJEV PRVNÍ.

(Studentská světnice v ranním nepořádku. Roháč sedí neustrojen na pohovce v sklíčené náladě. Vede sám s sebou monolog, zívá rozespale a čechrá si vlasy.)

Roháč: Jo, jo, Karle, ty to teď dopracuješ. Čtrnáct dní už jsi nebyl v přednáškách . . . a před tím chodil's tam ledabylo, jen někdy (Zívá.) Jo, jo, teď to dopracuješ . . . a s jakými plány šel jsi do Prahy že budeš studovat . . . a teď . . . (Protahuje se). V hlavě mi hučí . . . a v hrdle vypráhlá poušť . . . a tak máš studovat . . . Jo, jo, to to smutně dopracuju . . . (Vezme kabát se židle a sdělová s něj pentli.) Hm, co s tím . . . Mám prý si ji vzít na památku . . . tak aspoň říkala, když mi ji dávala s tím svůdným pohledem . . . a byla tak rozkošná, milá při tom . . . a . . . (zívá) dnes mám jít na rande s ní . . . překvapím ji, když se před ní objevím s tou pentlí na kabátě. Ale jsem dnes opravdu zmlácený až hrůza . . . a tak mám studovat . . . ale což, stojí to aspoň za dnešní noc.

(Za dveřmi se ozve šramot. Roháč ohlídne se unaveně ke dveřím.)

Roháč: Zdá se mi, že bude ta moje domácí dělat zase veliké kázaní, že jsem darebák, že jsem lump, že chodím pozdě v noci domů, že se neučím, že jsem nenapravitelný a že, že . . . bůh ví co ještě. Ale s tím na mne nepřijde. To na mne neúčinkuje . . . ostatně, co je jí do toho? a vždyť jsem ničeho nezmeškal.

(Zaklepání na dveře.)

Roháč: Dáál.

(Vejde pí. Šimová a nese snídani.)

Šimová: Budu již moci ukliditi, pane Roháči?

Roháč: Počkejte s tím trochu, vždyť není tak pozdě.

Šimová: Zas stará vaše řeč. To jsem teď očekávala. To už slyším teď skoro každý den . . . Kdy jste přišel?

Roháč: Já? brzy. Byly asi tři hodiny s půlnoci.

Šimová: To je brzy? Že se nestydíte, mějte přece rozum, pane Roháči, zničíte se. Vždyť už je to doba, co takhle lajdačíte a chodíte pozdě v noci domů. Což, kdyby se to vaši doma dověděli?

Roháč: Cha, cha, na mne s takovými hrozbami nepřijdete.

Šimová (zaraženě): A když jim to přece napíše?

Roháč: Tož se od vás vystěhuji.

Šimová (rozzlobeně): Ale třeba hned, ale napřed . . .

Roháč: Co napřed?

Šimová: Vyrovnal byste mi oněch 50 K, které jste mi dlužen.

Roháč: Já? 50? To by se mohlo stát, ale jen tehdy, kdyby vy jste nepsala. Jinak . . . vždyť dobře víte: Před nedávnem byl zde můj otec a vy na jeho výslovnou otázku jste prohlásila, že nejsem vám ničeho dlužen. Tedy (s výsměšným gestem) buď nebudete psát domů a zachráníte 50 K sobě, anebo budete psát a ušetříte 50 K mně.

Šimová (podrážděně): Jste darebák, ano darebák, nenapravitelný darebák. (Odchází)

Roháč: Chachacha (pije kávu). Dopálil jsem ji, ale proč mne týrá. Co je jí do toho? To mi dala pěknou zbraň do ruky, když těch 50 K otcí zapřela

(Za dveřmi slyšet rozhovor.)

Žilka: Je Karel doma, paní Šimová?

Šimová: Ale je, jen se jděte na něj podívat, na toho

(Otvírá dveře. — Vejde Žilka.)

Žilka. Zdar, Karle!

Roháč: Buď zdráv, Žilko.

Žilka: Co děláš? (Sedá si na židli.) Já jdu do přednášek. Vyšel jsem trochu dříve, proto stávil jsem se u tebe, Půjdeš?

Roháč: Já? Ani řeči.

Žilka: Tedy ne? jsi nějak vzrušen. Kdy jsi zas přišel dnes domů kdes byl?

Roháč: Na plese. Přišel jsem ve tři hodiny.

Žilka (důrazně): Hm, tedy nejdeš do přednášek, už jsi tam nebyl dávno.

Roháč: Čtrnáct dní. Ale myslím, že se dá všechno dohonit, ještě jsem asi toho mnoho nezmeškal. Nemyslíš, Pepo?

Žilka: Čtrnáct dní? dohnat? nu snad? ale byl by už čas, abys začal hned a pojď již dnes.

Roháč: Chachacha, i ty na mne s takovou? Před chvílí jsem odsud vystrnadil starou a teď ty? S tím si na mne nepříjdeš. Jsi špatný psycholog. To se načekáš, až mne tam zase dostaneš před forum té stoleté moudrosti, před ty plesnivé dědky, kteří své učenosti tam vykládají.

Žilka (Pokyvuje hlavou, přejede dlaní přes čelo, jakoby chtěl zapuditi zlé myšlenky a mlčí chvíli oba. Trapná pomlčka). Nu, jak jsi se měl na plese?

Roháč: Já? Znamenitě. Považ, před půlnocí seznal jsem se tam s jakousi Olgou . . . nu a brzy jsme vzpláli oba. Byla půlnoc. Se smíchem vypravovala mi, že by ráda vystrašila svou gardedámu, že by odešla někam s plesu ven do Prahy, třebaš někam do kavárny a pak, že by se zase vrátila . . . Byla tak roztomilá, naivní při tom . . . Svolil jsem, že ji doprovodím. Šli jsme. Za chvíli bavili jsme se živě v malé útulné kavárničce a pak . . . pak (zamlčí se) pak byla ve chvíli úplně mou. Dnes mám s ní rande . . . (*Roháč* hledí tázavě na Žilku, ten mlčí, pokyvuje hlavou, hledí do země a pohrává si s listy popsaných přednášek a pak vyrazí ze sebe rozčileně.)

Žilka: Nu a co Málča? Doma? Tu necháš tak?

Roháč: Málča? Co s ní?

Žilka: Už jsi zapomněl? a já se k vůli tobě obětoval.

Roháč: Ty obětoval? Kdy? A proč?

Žilka: Nu, nechme toho.

Roháč: Proč? Jen mluv!

Žilka (s povzdechem): Pamatuješ se ještě asi na to, když jsme byli v oktávě na gymnasiu. Tenkrát zamiloval jsi se do Málči a nevěděl, že máš ve mně soka. Ano soka, jen že já brzy pozoroval, že tobě kyne lepší čáka u ní než mně, a proto chtěl jsem, aby ona byla šťastnou a nechtěl rušit k vůli tomu naše přátelství. Proto čekal jsem, ale brzy poznal jsem, že je vše marno. Ty jsi zvítězil úplně. A teď tys na ni zapomněl ale nechme toho. Ty ji tedy už nemiluješ?

Roháč: Já? A proč ne? Proč ne, ba právě naopak a přímo šíleně ji miluji.

Žilka: Proč tedy tak žiješ?

Roháč (mlčí).

Žilka: Nu a co, kdyby ti byla nevěrna?

Roháč: Nemožnost, to není možno, ne, ne, ne.

Žilka: Což kdyby přece?

Roháč: Nemuč mne nemožnostmi, vím, ona mne miluje.

Žilka: Což kdyby byla mrtva?

Roháč: Mrtva, -mrtva. ne, ne.

Žilka: Proč, snad to též není možno?

Roháč: Je, ovšem je, ale ne, to není, nesmí být pravda.

Žilka: Což kdyby z nešťastné lásky?

(Za dveřmi slyšet volání.)

Šimová (za dveřmi): Pane Roháči, dopis

(Roháč odejde z pokoje, Žilka sám na jevišti.)

Žilka (k sobě): Ten klesl, musím ho napravit, musím, musím Jen, aby to byl dopis od Málči, a aby jej napsala, jak jsem chtěl.

Roháč (vrazí do pokoje s dopisem v ruce): Vidiš, ty strašidlo, jak je mrtva? Zde jest od ní dopis. Clověka vylekáš.

Žilka (potutelně se usmívá).

Roháč: Zde je, přečti jej, abys nemyslel, že mám před tebou nějaké tajemství.

Žilka (otevřít dopis a čte se silným důrazem): „Karle, až budeš toto čísti, jsem mrtva. .“

Roháč: Nedělej si ze mne vtipy, sice by to mohlo zle skončit.

Žilka (zvýšeným hlasem): Až budeš toto čísti, jsem mrtva

Roháč: Co to probůh čteš?

Žilka (Démonicky, ještě důrazněji a vyšším hlasem): Až budeš toto čísti, jsem mrtva

Roháč: Dej to sem!

(Čte sám dopis polohlasem: Až budeš toto čísti, jsem mrtva; dopis mu vypadne z rukou.)

Roháč: Mrtva.

Žilka (pokrčí rameny). Ano mrtva.

(Roháč chodí vzrušen po pokoji.)

Roháč: A tys o tom věděl?

Žilka (úsečně): Ano, věděl.

Roháč: Tys mne přišel tedy na to pouze připravit?

Žilka (úsečně): Ano, připravit.

(Roháč běhá po pokoji, rozčilen vrhne se k stolku, kde stojí její fotografie, líbá ji, tiskne k srdci.)

Roháč: Málčo, Málčo. Mrtva?

Žilka: Ano, mrtva.

(Trapná pomlčka. Roháč zoufale vytřeštěným zrakem líbá fotografii.)

Žilka (útrpně a měkce po vnitřním boji): Karle, prohlédni si ještě jednou celý dopis!

Roháč (Hledá, ale nic nenajde v rozčilení): Marno vše, Bože, kdyby jen žila, kdyby jen žila. Jen jednou abych ji mohl ještě spatřit. .

Žilka: Karle, prohlédni ještě jednou celý dopis!

Roháč (Hledí znovu, na poslední straně najde dodatek a čte): . . . Ano, jsem mrtva, pro tebe, ale tak dlouho, dokud se nedovím, že jsi zase pořádný a že se učíš. (Hledí překvapen na Žilku.)

Žilka (usmívá se).

Roháč: Co to má značit? Tomu nerozumím?

Žilka: Já ano. Psal jsem jí, aby ti podobný dopis zaslala.

Roháč (divoce): Tys jí psal?

Žilka (klidně): Ano, psal.

Roháč (divoce): Tys lump!!

Žilka (Bolestně rozechvřen se směje): Ano, lump, lump, ano, lump, proto, že šlápl jsem na své srdce, zaroudil jsem v něm lásku, abych ji učinil šťastnou a zachránil tebe pro ni a ji pro tebe. Ano, lump jsem. Chachacha. (Bolestně se směje.) Ale nechme toho. Sprav se, půjdeš do přednášek.

Roháč (vzkřikne): A ne!

Žilka: Půjdeš! (s démonickou jistotou) anebo je mrtva pro tebe.

Roháč (Váhá, překonává vnitřní boj. Náhle vyrazí): Půjdu.

Žilka: Tož tu má ruka — jsme zase přátelé. (Odchází do přednášky.)

(Opona.)

JAR. ZNOROVSKÁ:

ŽALOST.

Ztrácí se v šeru, zahalena mlhami. Soumrak se klade na celý kraj, poslední paprsky kvapně přechají za hradby hor.

A ona tu stojí s očima pohaslýma, s rukama svěřenýma v němé beznaději.

V tmavých jejích řasách perlí se slzy, jež stékají po bledé líci, po tmavých šatech.

— — — — —
Tma šíří se krajem; i v její duši padá tíha její.

ÚTĚCHA.

Ta čistá sestra Bolu. Bílé její ruce vždy s novou láskou a silou chladí rozpálené hlavy, konejší rozbouřené srdce a hojivou šlávu soucitu mají pro otevřené, krvácející rány.

Modlitbou uspává hořkosti a trpkosti života a duše znemocnělé pozvedá k Tomu, který nejvíc vytrpěl — — — — —

Pak tiše kráčí nad upokojenými a záblesk naděje v nový, lepší život padá z jejích klidných, mírných očí.

J. M. FOLTÝN:

SEN BOHA.

(Ze sbírky mythů.)

Kdys znaven práce klopotou
svou hlavu k spánku sklonil Bůh.
Na víčka božská mráкотou
kles Sen, ten noci smělý druh.

Zřel Bůh tu světy kroužící,
a luna slunci divý chvat,
jak koule z praků syčící,
když bouří v obléhaný hrad.

A hle — tu z hlubin závratných
se hrozná vzpíná postava.
Hačev v oku, vášeň šílených
a z dlaně pochodně ční záplava.

A výš jak zloba Satana
se pne a kráčí k Bohu blíž.
Stánula. Vzkřikla hlasem titana:
Jsem lidstva Svědomí. Mne slyš!

Kdys proklel's mne, bych střežila
tu Zemi, chloubu činů tvých,
však nyní Bože, shroutila
se stavba Tvá v krev, vraždu, hřích.

Již nelze, nelze dlíti tam,
jak šelma prchám vyštvaná
a k Tobě, vládce, utíkám,
zde ráj, tam říš je Satana.

A ve snu zřel Bůh Rozum svůj,
jak odpovídá k Svědomí:
„Kde určil jsem, tam každý stůj
a tvoje místo — na zemi.

Tam buď a tluc a štvi a klej,
až sešlí to lidstvo zvrácené,
až pozná činů hříšný rej,
až kát se bude zkroušené.

Jdi.“

Zapadl zas v propast duch.
A nebem plálo zlato svátých hvězd,
když procítl a poznal Bůh,
že vše, co stvořil — dobré jest.

N. N.:

SNIVÉ CESTĚ.

Ty ke mně laskavá vždy stejně jsi
a vždycky se to s Tebou snívá krásně. —
Dny všechny prosníš mezi lesy, vsí,
ať stromy květů nad tě kloní třásně,

či sněhu rubášem se přioděješ;
a vždycky stromy tvoje snivě kynou
a jejich kyvy v říši snů mne vedeš,
od žití všedního tak zcela jinou

Měl jsem tě pro tvou snivost vždycky rád
a snil jsem s tebou vždycky krásné sny,
jak kdysi budu žít a pracovat

pro pravdu, krásno, pro vše příští dny,
než od té doby myšlenky mé zcela již jsou tvé,
co v šedý večer vedla's svými sny nás dvě.

Vl. Loucká: Tak plyne život — František Heppner: Improvisace. — N. N.: Kolegům odcházejícím tam — Ž. K.: Addio! František Heppner: Plein-air. — Fr. Smutný: Selské popěvky. — Vl. Loucká: Noci. — De Vitanova: Kdo to byl ten krutý? — Szczodraży v Polsce. — Fran. Ks. Meško: Z mého denníku.

VL. LOUCKA :

Tak plyne život - - - -

(Marii J. věnováno.)

Spolu studovaly, spolu sedávaly, spolu těšily se na život.

Život! Vzdálený, vzdálený a sladký zvuk! — — Vyšly od maturity. Spolu. Bledé, vysoké a hubené ve svých černých šatech s vysvědčením v ruce — trochu hrdé; takové jsou všechny maturantky. Ne proto hrdé, že překlenuly se hradbou zkoušek, ale proto, že za tou branou viděly volnost, že myslily, že mají práva na život.

Život! Vzdálený, sladký a zase blízký zvuk!

U brány žití loučily se, každá na svoji pout. Loučily se v temnu chodeb, těch, ve kterých o životě snily — chodeb ústavu. Bez slzí. Na prahu života nesmí kanout slza. Jen otázka se mezi nimi chvěla — otázka teskná: „Sejdeme se?“

„Co chceš od života?“ první se ptala. „Já — já — úsměvy v úsměvech jiných, malé radosti, a jen ne smutek, jen ne stín. A práci, činnost, ale při té zpěv. — A ty?“

„Vím co chci — neumím to říci. Chci moc a přece málo. Život na vsi — učitelka na vsi — toť můj sen. Lesy, lesy! Lid. Práci mezi ním a pro něj, úsměvy dětí ve škole. Chci moc a přece ne mnoho.“

A obě šly s tou pevnou vírou, že najdou, po čem toužily.

Doba prázdnin, zotavení, léčení nervů a první boj žití — starost o místo. To je ta první bolest: Býti učitelkou ne proto, že se k tomu cítí láska, ale pro uhájení svého bytí, existence.

Jakési formy, představování, směšné těm, kteří je přijímají.

Hledí útrpně na mladou učitelku a jen tak maně podotknou, že škoda jejího mládí, nadšení, jejích vzletů pro život na vsi.

Dostaly obě brzy místo. Obě na vsi. První, ta veselá — zas psala vesele. Druhá šla se svými sny v zapadlý horský kraj. Modravé hory, řasnaté lesy, které šumí a šumí v nekonečno. Lesy — lesy — její sen! Škola malá — útulná. Našli jí byt. Nízká chaloupka s malými okénky,

na nichž voněla reseda a kvetl muškát. — Idylla vesnice — ale, Bože, bylo to vše tak malé a úzké! „Zvyknu?“ ptala se sama sebe. „Budu čist — pracovat — zvyknu.“ A často ráno ji pozdravilo nad knihou. Mnohému nerozuměla, ale s kým jen si o čteném pohovořit? Kde čerpat posudky a povzbuzení? — Bloudila lesy — lesy — — ale ne našla v jejich šumotu odpovědi. Vracela se.

„Ves — vesnice! Moje vytoužená vesnice.“ Znělo to trpce. Nízký strop na ni doma padal, na prsa jí padla tíže a dusila, ach, tolik dusila. A ona přece chtěla široce a volně žít — —

Odkládala knihy — nervosně. O samém štěstí, lásce, teple, jasu. „Tak známé a tak lživé. Podívejte se jen na rub žití. nepište tolik o štěstí, každý není šťasten“ — říkala si.

Lid. Ten horský lid. Vídala ho v kostele, v matném svitu voskovic u oltáře Nejvyššího, přijímati Jeho Majestát. Vídala tváře zažloutlé, ztuhlé, do nichž ryl život, lopota. Těžce kráčeli k oltáři a udřené ruce svíraly veliké modlitby. Hledala v těch tvářích jejich osud; vyčetla — práce, lopota, nedůvěra světu. Nedůvěra! Nutno pracovati, zlomiti ji. Ale může to ona? Jakási forma se staví v cestu — forma toho, co svět dovolí a co ne — — Musí se dusit a utloukat duši. A to je život?

— — — A zase ticho, dlouhé, líné, smutné, „Zapadám?“ Tak se ptala sebe denně a čas se vlekl bez dojmů, bez žití — — — Napsala vše své veselé družce. A denně čekala její odpověď. Přišla — — —

„Duše drahá!

Myslíš, že mne nebaví, co není veselé? Jen si se vším požaluj! Nepochybuj o mém porozumění!

Neumíš žít. Nedívej se na život s chmurou v oku, tak nikdy nepoznáš, co je jas. Míjej temno, stíny!

Nenašla jsem také vše, co jsem chtěla. Už těch úsměvů je tak málo. Vrátila jsem se v duši, ale s hrůzou patřila jsem na vyhaslý krb mé duševní domácnosti. Odcizila jsem se jí. Proč?

Nebylo nikoho, kdo by ten oheň rozžal. Zapadala jsem!

A to poznání vedlo ku vzchopení a volám se všech sil: „Chci duševně žít!“ Takovou ti dávám útěchu, že nejsi sama. Ale jako jsme se kdysi učily spolu do života, učme se spolu žít!“

Život! Trpký zvuk. Život učitelky — ještě trpčí! Pomalu se uklidňovala — učila se žít — učila se milovat děti. Dle úsudku světa zapadala. Ale v duši žila lépe. Zase ji často pozdravilo ráno nad knihou, nad verši Vrchlického. A volala s ním: „Bože, já se nedotoužím!“ S okénka voněla reseda, kvetly muškáty a modravý svit jitra padl na bílé listy, nad nimiž seděla celé hodiny. A duší jí znělo jako z dálky, tiše

„Víc v širém světě nenajdete, než co
vám v duši vlastní zkvete!“

A nešla světem dál v hledání štěstí. Vrátila se v svou duši, chtěla, aby jí v ní zkvetly květy — máj. Věčný máj. A takový je život!

FRANTIŠEK HEPPNER:

IMPROVISACE.

Za tichých večerů mně kvetlo u tě štěstí
jak bílé lekníny a já ho nechal kvésti

To mihotavým letem motýla k nám vlétlo,
jsouc vůní známého a v sítě se tu vpletlo.

Do černých kštic nás líbalo a v bílá čela . .
však řekni mi, proč v štěstí tom ses tolik chvěla?

Bez prudce dýše . . Měsíc v oblacích se směje
těm nocím, v kterých dříve byl jsem bez naděje.

Já růže vpletu v tvoje ebenové vlasy
a zlíbám oči jiskrné a jejich řasy,

jak slunce z rána líbá orosené listy
a štíhlý kaštanů květ bělostný a čistý.

Nás v parku zláká laškovný smích dětí
a z rozkvetlého hlohu prška štěstí sletí

N. N.:

KOLEGŮM ODCHÁZEJÍCÍM T A M

Život kde odvahy šílené hoří
se Smrtí bojuje smrtelný zápas
v naději zničených mladistvém hoří
půjdete život klást za lidstvo, za nás.

Synové velcí jste budoucích dnů!
Mladých svých životů nesmírnou obět
na oltář vložíte velkého snu.
My zde vás vzpomenem opět a opět!

Věřte, ó věřte ve svoji sílu!
Abystičtí dělníci lásky a víry
čisté své ruce přiložte k dílu!

Touh svých smělých a krásy svých přání
nadlidskou obět svou s hrdostí víry
vzdejte, by budoucí poznali lásky jen hřání!

Ž. K.:

ADDIO!

Srdečný pozdrav? Nevěřím už. Marně
Ti z duše tryská, marně letí za mnou,
už marně oči safírové planou
pohádkou klamnou.

Srdečný pozdrav? Otrokem být může
jen duše nízká, bez vůle a síly,
jež spokojena láskou jako ranou
bezcitné víly.

Srdečný pozdrav? Nemohu, nechci
Nedoufej marně! Cesta Tvá se dělí
od kroků mých, jež zapomnění branou
se v slzách chvěly.

PLEIN-AIRE.

Za domem naším velká máků pole!
Jich hlavy bílé, červené a rudé
ve trávě tonou . . . v dáli pestré role
a řádky řepy nízké a tak chudé

Je ráno . . . Svátek . . . Rosa v zem se vpíjí
a rychlá šídla v doubravě se honí.
Mez v slunci prahne . . . květ se svlačců svíjí
a v našich oknech hortensie voní.

Jen v makovišti trochu vlhké hlíny
Šli ženy tudy . . . modlily se tiše;
šli alejí, kde stromů hlubé stíny
a lípy květ kde v ústrety jim dýše.

V dál žitná pole hoří tógy nachem .
Vše spěje v slunci k svému jenom cíli
Je dusno! Mrtvo! V letu ptáka plachém
juž vycítíš, že nemá více síly

FR. SMUTNÝ

SELSKÉ POPĚVKY.

Jaro se otvírá, kraj se jen usmívá, od háje žežulka volá k nám zas, kam tak se zadívám do zahrad v polí lán: „Jaro, ach jaro tu“ — zní jeden hlas.	Slunéčko zářivé úsměvy hřejivé rozsévá po polích, po lukách, v les; a v modrém blankytu ve zlata úsvitu maličký skřivánek směje se kdes.
---	---

A já se nastrojím,
koníčky napojím,
hnědý jich očesám, popravím vlas;
hoj koně, do pole,
na luka na moje,
pojedu uvítat nový ten čas.

VL. LOUCKÁ:

Noci.

A byla doba duševních expansí, duševních bojů. A byla doba kdy stanula jsem pod širým modrým nebem jiskřivé noci a zřela na rány duše, z nichž zvolna, mučivě kanula rudá krev. A ptala jsem se, proč osud nedal na ně hojivého balsámu, proč je pouze sevřel páskou odloučení z míst, s cesty, po níž má krev tryskla po prvé? Rvala jsem pásku, jitrila sama bolest. Jediné výkřiky ze vši té strasti byly: „Živote, trýzni!“

To bylo v chvíli napětí duše, ve chvíli bojů — — — —

A nyní? Stojím opět v té měkkoučké mlze jiskřivého večera - - - Stojím v ní v měkkém usmíření. Jest to jen chvíle — vím — přijdou zas boje! Život mne bolí dosud, ale tak, jak člověk bolestí ubitý cítí málo — — — Tu, v té záři večera, necítím okovů žití. Ssaji chlad noci, jenž tlumí žár touhy a tepot srdce v rozechvění.

Mám čelo chladné, spánky tiché a lehce sevřené rty. Cos bolí - - -
cos tak divně, jen tak z dálky bolí.

Nuž, líbám tě, nikoliv již rtem horkým, plným touhy, nuž, líbám
tě chladně královno bolu — Noci!

Líbám tě a vleku se ku tvé šlepci. Noci! — — — — —

DE VITANOVA:

KDO TO BYL TEN KRUTÝ?

I.

Díky, sestřičko, tisíceré díky, žeš zase přišla,
sestřičko Bolesti. Jsi tak svatá, sestro! Víš proč
jsi tak svatá, tak spravedlivá? Byla jsi dána, já
si Tě nepřál, jenom jsem čekal. Tvé prstíčky
zavadily o stříbrné struny a zahrály takovou
píseň, tu Tvou, sestřičko Bolesti. Slzy mi tekly
po tvářích a na mém nástroji hudebním ozývaly
se Tvé tóny, sestřičko něžná, až tam v těch nej-
vyšších oktávách, kde každý tón podobá se ohni.

II.

Sestřičko, to Ty jsi, sestřičko Radosti? —
A přece já Tě nepoznal, já myslil, že jsi sestra
Bolest, máte stejné rysy a píseň vaše je v těch
vysokých tónech tak stejná, tak stejná, docela
stejná.

Jak je něžný On, který mi Tě poslal, jak
je něžná ruka, které On uložil, aby Tě přivedla.
Sestřičko, oči Tvé jsou tak něžné! — Kdo to
byl, sestřičko, kdo mi zastřel oči, že jsem Tě
nepoznal, kdo to byl ten krutý? — Sestro Pokoro,
řekni, kdo to byl ten krutý!

Szczodraki v Polsce.

P. JANOCHOVI, O. Cap., exprovinciálu haličskému, t. č. Znojmo, věnováno!

Sešeřilo se v útulné celli v klášteře kapucínském ve Znojmě. Ve-
liká kamna vydávala příjemné teplo, zatím co venku skučel mrazivý
lednový vítr a bil v tabule okenní chomáče vloček sněhových.

Tam u svého stolku sedal P. Janocha, exprovinciál kapucínů z Kra-
kova, začasto sám, jen někdy, když se tam náhodou sešlo několik be-
sedníků, bývalo v celli důstojného otce veseleji.

Milá byla ta zimní odpoledne — ty táčky, jak jsme říkali. Bese-
dovalo se o ledačems. Těšili jsme se z rostoucích přátelských styků
polsko-českých. Poláci pak s bolestí vzpomínali, co už vytrpěla ne-
šťastná jich „ojczyzna“ a jak i v nynější válce nejvíce trpí polské země.

Jsou zpusťována města, vsi i šlechtické dvorce. Co památek ro-
dinných, národních i lidových zničil Mars! Folkloru polskému a tím
i slovanskému zasazena citelná rána. —

Krátce po vánocích vzpomněl jsem, že už u nás mizí krásné zvyky
vánoční, koledy atd. A na to vyprávěl nám P. Florian Janocha o sta-
robylých vánočních i novoročních zvycích polského lidu.

Myslím, že krátké vyličení jich bude zajímati i čtenáře Hlídky.

Na Vili (vigilie), tak Poláci nazývají Štědrý večer, rodina večerí společně. Sjíždějí se příbuzní i hosté. Tato večere nazývá se oplatek. Po společné modlitbě bere otec rodiny (hospodář) na stole ležící oplatek, láme jej a pojídá kousek a zbytkem poděluje řadou hosty, děti i čeled, přeje každému Božího požehnání.

Pak se večerí. Zahajuje ji polévka mandlová, jež je oblíbenou štědrovečerní lahůdkou v Polsce. Ku konci večere nese se na stůl rovněž zvláštní štědrovečerní jídlo „kútě“, t. j. pšenice svařená s medem a mákem.

Po večerí nastane volná zábava. Starší besedují, mládež váže ze slámy povřísla na ovocné stromy, by hojně rodily. Taková je pověra. Pak přestrojí se za maškary — dle úmluvy hoši z celé vesnice — tak jeden za starý, jiný za nový rok, ten za žida, onen za turoně (koníka), jiný za anděla, jiný za starocha, smrt, medvěda.

Tak přestrojeni jdou dům od domu, zpívají krásné polské pastorky a písně „za szczośeiem“

Odcházejíce z místnosti tropí s turoněm, medvědem a židem různé kratochvíle — k radosti dětské drobotiny.

Před odchodem zpívají

Wiwat, Wiwat już idziemy
za kolędę děkujemy
dla urozenie Chrystusa
mech sa zbawie wasza dusza.
Za kolędę děkujemy,
wszystkiem wyprawiać będziemy,
że nam tutaj dużo dali!
Hej kolęda, kolęda!

Na Nový rok, hned zítřa chodí szczodraki, chlapci i děvčata, koledou. Jsou svátečně oděni a bývá jich as 5—6. Stanou pod okny domů a zpívají:

„Urodził se Jezus Christus, bęmnę wesoli,
kturemu na wysokośei psiewali anioli.
Spiewajmy wesolo,
sklaniejmy swe czolo
Panu naszomu.“

Zpěvy ty jsou melodické. Když je pozvou dovnitř, szczodraki vejdou a stejným hlasem, rhytmicky pějí:

„Na szczocśie, na zdrowie, na ten Nowy Rok,
aby se Wam urodzila pszeniczka i groch.
Piekli ste tu szczodraczki, bochniaczki powiadali nam,
grzecza pani, mila pani, dajcie też i nam!
Zaplaci Wam sam Pan Jezus za ten chleba grom.“

A byvše obdařeni, odcházejí. — Tak tomu bylo jiná léta. Každému z nás chvěla se na rtech otázka, jak bylo tomu letos? A haličské listy přinesly odpověď: mládež i lid polský — v jádru konservativní — i v nynějších svízelných poměrech uchoval staletími posvěcený obyčej — a tak jak tomu káže z víry plynoucí svatý polský mrav, zpíval koledy, byť i s pláčem.

„Takový je náš lid!“ Tak ukončil P Janocha naši černou hodinku.

Karel Jan ryt. z Mornstiny.

Z mého denníku.

ZTRACENÁ DUŠE.

(Přeložil Andrej Živan.)

A já hledám svou duši . . .

Ach, ta duše, ta moje ubohá dušička — ztratil jsem ji. A nyní pláče o svoj duši — pláče pláčem velikým a mocným a bolestným, poněvadž vím, že jsem ztratil nejdražší, že jsem ztratil nejdrahocennější poklad.

A já hledám svou duši — najít ji musím, najít ji chci. V nocích bez světla a bez oddechu a ve dnech, plných těžkých starostí a velikého utrpení, ji hledám — bez ustání a pokoje ji hledám . .

Ach, jak se chvěji, jak toužím po svoj duši, po svoj ztracené duši! —

Nelo, komteso Nelo, kde máte mou duši? Co jste s ní učinila — proč jste mi ji vzala, proč jste mi ji zabila . . . mou měkkou duši ?

Ach, ty vzpomínky . .

Jak krásně, jak klidně teklo tehdy moje žití! A moje duše byla klidná, moje duše snila sny tiché spokojenosti . . Vše, co ji kdy dříve zneklidňovalo, ji pobuřovalo a rozčilovalo — vše to jsem ponenáhlu z ní propustil nebo také vyhnal a násilím potlačil. Umyl jsem ji touhou po vyšších cílech, očistil jsem ji v ohni utrpení a sebezapírání . .

A neohlížel jsem se již na své uplynulé žití. Nedal jsem se omámiti obrazy a podobami, které ještě tu a tam před mým duchem vyvstávaly, které mě zase lákaly — lákaly nazpět v své objetí, ve své měkké náruči . .

Věděl jsem, že by mně jejich objetí jen opět zneklidnilo mou duši, že by ji poskvřnilo, ji vtáhlo do bláta.

A já jsem myslel jen na jedno, toužil jen po jednom: — abych uchránil svou duši čistou a světlou — světlou a krásnou jako drahocennou perlu, lesknoucí se diamant . .

Ale tehdy jsem potkal vás, komteso Nelo — vy půvabné, vy podivuhodné dítě . A pohleděl jsem vám v oči, a moje duše se zachvěla, zatřásla, pobouřila se.

A něco dýchlo na diamant — zakalil se!

A já jsem nemohl již vymazati tu kalnou skvrnu, která v tom pohledu lehla na svatou čistotu mé duše, která znenáhla obalila drahocennou perlu .

Vždyť si vzpomínáte, komteso Nelo: — byl to krásný prosincový den, o půl druhé po poledni. Stoupal jsem sám a sám a pohroužen v své myšlenky a sny po městečku. A tehdy jste mi přišla naproti vy, se svým bratrem. Bratr se zastavil u okna knihkupectví, vy pak jste na něho volala: „Komm, Rudi!“

Ach, ten hlas — zvonění pohádkových stříbrných zvonků! A proč právě jste tehdy promluvila!

A já jsem na vás pohleděl. A podivil jsem se, že nosíte závoj. Patnáctileté dítě s takovou dětskou tvářičkou a závoj! A proč jste měla právě tehdy ten závoj? Ach, komteso Nelo, vzdor svým patnácti letům, vzdor své dětské bezstarostnosti přece dobře víte, co vás činí zajímavou .

A zpod toho závoje upřela jste dvě velikých očí — nevinných a lesknoucích se a čarovných jako jsou poesii dýšící noci orientálské, a hlubokých, jako je hluboká propast, která zeje mezi námi, která zela mezi námi již tehdy, když jsme se potkali po prvé.

A o čem hovořily mně ty oči? Ó, o tom by snadno hovořila má duše po celou věčnost, tak nesmírné bylo to moře citů, které tvořily v tom pohledu . . Ale moje duše nesmí hovořiti — já duše nemám již — má duše je ztracena . . má ubohá duše . .

A tehdy jsem s chvějící se duší šel vedle vás. Můj krok se zastavoval, má noha ztrácela cestu — mé srdce toužilo po vás . . ale moje duše se zdráhala, bránila . . ale moje duše je tak měkká a za několik okamžiků se ohlédnou a také vy se ohlédnete Proč jste se právě tehdy ohlédla komteso, Nelo — proč?

A obrátil jsem se, abych vás viděl, abych šel za vámi, abych se kochal vaší štíhlou postavou, abych užil vaší blízkosti, dechu, něhy a kouzla poesie, které šíříte všude, kamkoli vstoupí vaše noha, kde zvoní vaše řeč, kde září vaše oči ty podivuhodné oči .

A kračeli jsme přes městečko. A ihned váš pohled stranou otočil se na mne. A ty pohledy mě lákaly neodolatelnou, nepřemožitelnou mocí, ty pohledy mi dávaly síly za vašimi stopami. Neviditelné tkaničky rozprádaly se mezi vámi a mnou. A ty tkaničky tulily se k mé duši, celou ji svíjely — úzko, těsně úžeji, těsněji . stále těsněji. A má duše slábla

Ale v okamžiku se opět zdvihla ve vznešené hrdosti. S nadlidskou, gigantskou mocí zápasila sama se sebou. A v tom okamžiku zamýšlel jsem již se obrátiti, vrátiti se, běžeti někam do postranní ulice, někam z města, někam daleko daleko od vás, komteso Nelo, daleko z vaší magické blízkosti . . .

A tehdy jste se zastavila s bratrem na rohu kteréśi ulice. A četla jste divadelní oznámení — ale jistě jste je znala již nazpaměť . . .

A já jsem se nevrátil, já jsem neutekl — ne, já jsem se vám ještě více přiblížil a opět se upřely na mne vaše ještě dětské oči . a tak sladce, a tak vábívě a přívětivě jste se na mne usmála, a vaše diamantové roubky se zajiskřily . . a já jsem věděl, že mne milujete . . ale moje duše zaplakala, poněvadž věděla, že vás nesmí milovati a poněvadž přece chřadla ta moje nešťastná duše

A já jsem šel za vámi . .

A ony tkaničky, jež neviditelná ruka předla a rozprostřela mezi námi, ovíjely také vaši duši . . U domu nešla jste do bytu, jako byste se bála, že se přetrhají ony tajemné tkaničky, že se ztratí a nikdy již se nenajdou a neshledají. Zůstala jste dole u dveří, abychom se viděli.

A naše srdce tehdy hovořila daleko bylo jedno proti druhému a hovořila spolu podivuhodnou mluvou.

Bratr Rudolf vám přinesl taštičku — dole ke dveřím — byla krásná, ale ne secessní, což svědčilo o vašem jemném, aristokratickém vkusu. A šla jste do školy A já jsem šel za vámi .

A tam u školních vrat jste opět stála až do vyučovací hodiny. Já pak jsem se promenoval na rohu sousedního domu.

A naše duše se hledaly jedna druhou a našly se, objaly se a pohroužily se jedna v druhou. A šeptaly si tiše tajnou mluvou. A ten šepot vzrůstal ve vysokou píseň tajné lásky .

Ale, komteso Nelo — má duše nebyla tehdy šťastná a veselá. Víím, komteso, jakou cenu má vaše láska, kolik jich bude zápasiti a již asi marně o ni bojuje a zápasí. Já pak jsem jí užíval — ale má duše byla při té lásce nemocna, smutna a truchliva

A potom jsme se potkávali často — před polednem, po poledni, večer.

A pokaždé, když jsme se potkali, usmála jste se na mne oním božským úsměvem, z něhož dýchalo celé štěstí první, tajné lásky . .

Ale při těch úsměvech má duše plakala, poněvadž cítila, že ty úsměvy jí omamují, zabíjejí, vraždí.

Ale vy, komteso, jste tomu nerozuměla. Vy jste stoupala stejným tempem bezstarostně po své cestě a stejně sebevědomě, pravá aristokratka v každém, i v tom nejmenším pohybu. A stoupala jste tak hrdě, poněvadž jste věděla, jak vás já miluji, že vás miluji vším žárem své duše. A to vám lichotilo, poněvadž to byla — zapovězená láska !

A proto byl můj krok nestálý, když jsem šel za vámi. A mé srdce se chvělo ve mně neznámou bolestí a studem a vědomím své viny .— a má duše, která den ode dne se více kalila, vzdychala a plakala Ach, byla churava churava

(Příště dále.)

Stáňa Adolfówna: Z denního života. — Ferd. Bílý: Socha anděla pokoje. — B. J. Hájenký: Z mých sonetů. — Vojta-ek: V srdci. — Zaslá vůně. — Vojta-ek: Divné duše. — Jaromír Peyr: Večer na stepi. — Stáňa Adolfówna: Genesis. — F. K. Blatnický: Bez víry. — Marie z Blat: Vzpomínka. (Fragment z denníku.) — Bartoš J. Hájenký: Z dopisů básníka samoty. — Henryk Rieser: Zpěv střelců pekelníků. — Marie z Blat: Radost. Žalost. — Fran. Ks. Meško: Z mého denníku. — Hájenký: Píseň práce.

STÁŇA ADOLFÓWNA:

Z denního života.

Jarní slunce zlatilo pražské střechy. Vše dýchalo novým životem, vše se radovalo, výskalo, tančilo. Růžové, bílé, šedé šaty dívek říkaly: „Oh, jak je krásně! Jsme tak spokojeny. Půjdeme odpoledne ven, do přírody.“

Ulice oživené davem se veselícím hlučely. A život plynul živým, bezstarostným chodem. Občas ulicí přejel automobil, označený ženevskou vlajkou.

Dámy i mládím naparfumované dívky usmívaly se na mimojdoucí vojíny-rekonvalescenty, bledé, ale zářící vnitřní blahem odpočinku z nedávné námahy. Z nemocnic a škol vlály hravě mírným vánkem škádlené sněhobílé vlajky s rudým křížem a šepotaly radost. A z otevřených oken pod nimi vyhlížely smutné, ztrhané bolestí obličej hrdinů, ale jejich oči, ach! ty oči se usmívaly, jásalý, pohlcovaly všechnu krásu nedělního dopoledne.

A slyš! — — — Vřeskotavé zvuky trubky a již přijíždí ambulanční vůz a za ním druhý, třetí, celá řada. — — Zastaví. A již se otvírají dvířka a dva muži na nosítkách nesou ubožáka-vojína do široce otevřených vrat domu bolesti a ulehčení.

Umazaný a rozedraný šat přikrývá hromádku žalu a bídy s bolestí.

Z bezvlády a mrtvolné nehybnosti celého těla příšerně vystupují jeho horečně se lesknoucí oči a zdá se, že vidouce ten hlahol, veselost, radost, smích, bezstarostnost, zábavu, spokojenost a blahobyt kolem, v udivení praví:

„Ale Bože, vždyť je přece válka!“

Temná vrata s třeskem zapadla za posledním hrdinou. A život pluje bezstarostným tokem. —

FERD. BÍLÝ:

SOCHA ANDĚLA POKOJE.

Stál u hřbitova u dveří, bílý jak z rajských zášeří,
výš ku hvězdám zřel zadumán, jak chtěl by vzlétnout v dáli,
jak podzim s dny chladnými by pryč jej od nás hnaly,
či jako člověk prchnout chtěl, který již světu nevěří.

Snad proto nelze zanechat, by hřbitovem se díval,
když v Dušiček noc karneval mdlých světél mrtvým zpíval,
snad přišel k nám, když hroby kvetly a ptáci pěli v stínu thují,
dnes hřbitov je lán sněhu světlý a stále vločky poletují.

Ba bylo krásně na zemi, nad hroby slunce plálo
a mrtvým do snů pohádky o světě povídalo,
že kvetou růže krvavé, že hoří barvy míhavé,
že zabloudilo na hřbitov na chvíli štěstí prchavé

Pak světla shasla — chlad a stín — kaštanů žloutly vějíře,
mha po hrobech se rozlila do modré dálky, do šíře,
a závěje se skupily na věnce, které uvili
ti, s nimiž mrtví intimně v bolestech svých mluvili.

Teď šedou oblohou mrazivě ledovou příkrovní mraky jdou,
jak stínů vratkou hrou sšeřeny hroby jsou a anděl perů svou
má skleslou, zavátou sněhem, řízu má zavátu sněhem,
i oko osleplo sněhem sneseným vichřice šlehem.

Snad čeká u hřbitova kraje, až rozkveté zas koutek ráje
na rovech, v letním odpoledni, kde rudých růží zátopa je.

B. J. HÁJENSKÝ:

Z MÝCH SONETŮ.

Své nitro často zvědav prohrabuji
a v listy zírám nálad intimních;
pavouci svoje sítě už tam snují —
kde pták dřív jásal, náhle zplašen ztich’.

Krvavé býlí máků planých bují
na poli jeho, odkud slezl sníh;
bělavé mráčky nad ním tiše plují
a odlesk máků rudých zřím teď v nich.

Kde kvetla růže, lilje, parnassie,
teď samé píchá, samé bodláčí. —
A duše křídly v okovy své bije.

Má samota snad poskytne jí léky,
třebas jí sama k žití nestačí. —
Jest její povrch přec jen útlý, měkký.

VOJTA-EK:

V SRDCI.

Mám v srdci tiché místečko,
kde rád svou myslí dlívám,
tam spěchám žití za šera,
kdy smuten, teskliv bývám.

Tam věčné lampy v plápolu
mé víry oltář stojí,
a na něm lásky ve stánku
Bůh s duší mou se pojí.

A nad oltářem obraz zřím —
kol liljí světlé skráně —
to v náruč kyne mateřskou
mi sladce Matka Páně.

Zde láskou plane srdce mé,
a mír se v duši sklání,
zde milostí a těchy zdroj
se prýští bez ustání.

A byť bych ztratil ve světě
i nejdražší své skvosty —
ten chrám když chovám v srdci mém
jsem ještě bohat dosti.

Zašlá vůně.

Seděla nad otevřeným stolkem. Snivé ticho roztékalo se jejím pokojem, viselo ve vzduchu, kladlo se na vše a po všem bloudilo.

Temný přísvit zelenavého světla šinul se z lampy po stole, po němž, v ladném nepořádku pracovního stolku, ležely otevřené knihy, listy a papíry. Ruce jí matně, mdle ležely na stole a ze štíhlé, antické vásy vonělo pokojem čerstvé jehličí.

Nad otevřenou zásuvkou stolu seděla tiše — nerozhodně. A potom zvolna odšinula všechny nahodilé listy a papíry, a ze záplavy jich vynořila schránku. Bylo jí, jakoby kráčela v intimní kouty své ztichlé duše. —

Vůně vzdálená, teskná, vůně minula a snů linula se ze všech těch tret, které viděla nyní před sebou a mezi nimiž hledala své minulé žití.

Zvolna brala do rukou listy s prvním zažloututím, převázané tu tam stužkami, dívala se na suché květy, na řádky, psané rukou těch, kterými se střetla cestou za sny.

Jako ta vůně teskný úsměv zvlínil ji bledé rty — — Třetí! A přece jimi, a tím, co z nich dýchalo, kdysi žila. A přece jediné z nich linuly se poslední tóny nedosněných, zakřiknutých snů — —

Kams v nedohledno, neznámo a minulo upřely se její oči. Vyrudlá, suchá růže voněla vůní, suchým květům vlastní. A to, co minulo, v ní žilo — ale bylo to zhaslé a mrtvé, jako suché květy — — —

Hlavu na ruce složenou, seděla v ladném nepořádku listů a knih, a světlo šinulo se po jejím rozpuštěném vlasu.

Schránku schovala do hlubin stolu a vzpomínky zavřela do intimního koutu ztichlé duše. — Nač v ni rýt, když budí se jen bolest a steny a zašlá vůně suchých květů — — — ?

VOJTA-EK:

DIVNÉ DUŠE.

Jdou světem duše podivné —
a svět je nenávidí.
Kam přijdou, čeho chopí se,
jen za vše hanu klidí.

Jdou světem duše veliké —
jdou tiše drahou žití — —
jich heslem jenom láska je,
jež v čistém oku svítí.

Jdou světem duše podivné,
jimž nikdo nerozumí — —
když promluví, kdo kolem jdou,
smích stěží na rtech tlumí.

Jdou světem duše podivné,
a každý, kdo je shlédne,
hned hodí po nich kamenem,
neb ruku k ráně zvedne.

A v nejtajnějším úkrytu
je stihá zloba lidí — —
Jdou světem duše podivné —
a svět je nenávidí .

JAROMÍR PEYR:

VEČER NA STEPI.

Ze svého pobytu na Rusi.

Je teplý večer, vánek věje z dále,
tam koně mužík odpřáh hubeného,
lán opět onde doorává malý,
pak s potahem jde do domova svého.

Jak večer v letě do stepi tu vábí!
jak mocnou, líbeznou step dýše vůní!
lze slyšet občas v trávě šelest slabý,
když v doupě zalézá si mládě kuny.

A slunce zapadá tak tiše, krásně,
svit ještě ozařuje purpurový
mužikům na rukávech hrubé třásně,
teď zhasl — zem se v závoj halí vdoví.

A pomalu se stmívá víc a více,
noc královna kol dokola již vládne.
Teď měsíc ukázal své bledé líce,
jež ozařuje stepi rysy ladné.

A k rybníku krok obrátíš-li čilý
tím kouzlaplným zmámen luny jasem,
tam štíhlé laně zjev zříš roztomilý
jak kolouchy svým přivolává hlasem.

STÁŇA ADOLFÓWNA:

GENESIS.

A chaos od věčnosti dosud vřel,
než strašný zmatek k ukončení spěl; — —
patří oko Boha vševidoucí
na zmatek a zemi bludnou žhnoucí,
stínem kryté a tekuté páry — —

Nesmírné stichly a věčné žáry
na pokyn ruky Boží a slily
se v počátek rozumu a síly.

Na vše Bůh patřil a kapka rosy
mu padla z oka na zem kol osy
již točící se, a hle! zázrakem
rostla, stala se mořem, kde vrakem
měl státi se mnohý lidský výplod.
I dechl Bůh a stvořil života rod.

F. K. BLATNICKÝ:

BEZ VÍRY.

Smutná jest to cesta smutná,
bez radostí bez naděje — —
v středu jejím plamen doutná,
z propasti, jež z hlubin zeje.

Kolem propasti a skály
strmí do závratné výše — —
člověka by rozplakaly
stesky — jež zde znějí tiše.

Smutná je to cesta holá,
bez útěchy, bez života — —
duše s hrůzou na ni volá,
pryč — zde sídlí — bída — psota.

Smutná jest to cesta, smutná,
na ní bol si cestu razí — —
a ač vztek tam žárem doutná,
přec to na ní mrazí — mrazí.

MARIE Z BLAT:

Vzpomínka. (Fragment z denníku.)

(Věnováno milé přítelkyni M. Houškové.)

Vzduch byl svěží tehdy a voněl teplou něhou, jež se v tisíci atomech tříštila a plnila duše všem, kdož toho dne vyšli. Kráčela jsem bílou cestou mezi poli, která se vlnila jako moře, v němž jako veliké krůpěje krve začínaly už rudnout něžné, plané máky — cestou k Novému městu chrudimskému a dále k Topolské, kamž Jsi mne provázela. Na Tvoji Topolskou, víš, již máš tak ráda — na báseň Tvoji, malý chrudimský zázrak! Tam už kvetly třešně. „Co je píseň, tóny, co je obraz proti tomu zázraku! Není, nemůže být nic krásnějšího, než vnořit líce do těch květových závějů, dýchat v nich a slyšet těsně u hlavy bzukot

včelek,“ tak psala mi o tom jednou Emma. — Ten zázrak byl tehdy náš, jedině náš — my samy tu šly. Podél cesty kvetly něžné zvonky a my jich brzy měly plné náruče. S večerem teprv jsme se vracely. V náruči květy, v duších květy a na rtech zpěv. Rudé máky hořely, před námi týčila se věž kathedrály a za ní tušily jsme štít hvězdárny pověstného Mydlářova domu. Kdesi daleko zapadalo slunce. Daleko — ale i tam u Vás pod Kleté a u nás na Blatech, v mém Bošilci viděli je takové jako my, zářivé a veliké, jako skvost z čistého zlata. Byly Svatodušní svátky a my je trávil poprvé tak daleko od svých milých a vzpomínaly jsme mnoho

BARTOŠ J. HÁJENSKÝ:

Z DOPISŮ BÁSNÍKA SAMOTY.

Kam spějem' stále neúnavným krokem?
kam vysíláme roztoužený hled?
Den mine za dnem, mine rok za rokem
se vším tím pásmem utrpení, běd.

Na jednom jenom utkvíme svým okem:
na paprsku, jímž taje srdce led;
na balsám, který v rány kane tokem —
však může ranit krutě naposled:

Toť láska. Dovede kdo pochopiti
to jediné, v čem kochalo se žití?
Já pochopil jsem. Chcete chápat Vy?

To není fráse — snad mi uvěříte —
A ostatně, zda též se spokojíte
jen pouhou formou plané zábavy?

HENRYK RIESER:

ZPĚV STŘELCŮ PEKELNÍKŮ.

(Překlad A. A. Gorecki.)

Při rameni držte rámě,
postavte se bratří šiky!
Zbraň ke zbrani, v středu známé
vidíš střelce pekelníky!

Kde vrah starý odpor nový,
otčina kde život žádá,
kde je oheň kartáčový,
pekelných tam střelců řada.

Nechali jste děti, domy,
by kraji sloužili svému,
byl nám peklem vrah lakomý,
nyní peklem budem jemu.

Padne naše jistě hlava. —
Na vraha bič musíš vzít:
náš život pak již nestává,
ale Polska musí žít!

MARIE Z BLAT:

RADOST.

Je radost bílá pěna jen,
již s jezu smete plavcův prám,
je radost něžné kouzlo jen,
jež kvete dětským hrám,
je laně plaché oči hled,
a dívčích sladkých písní med,
je růže černé vůně māmivá
a hvězdy noční záře jiskřivá.
Je vše a přece není nic,
vždyť sotva vzplála,
nevzejde tak víc.

ŽALOST.

A žalost zase na obrat,
je stesk a zimní noci chlad,
je ptáka píseň u odletu,
když s Bohem rce až ku létu,
je růže vonné vadnutí
a dívky opuštěné chřadnutí,
je řada studených a dlouhých dní,
za nichž tak ztěžka duše sní.
Je nevítána v každý čas.
A přec — když nejmén' se jí naděješ,
jde zas a zas a zas!

Z mého denníku.

ZTRACENÁ DUŠE,

(Přeložil Andrej Živan. — Dokončení.)

A potom přišel onen veliký večer, kdy jsme se po prvé sešli, kdy dotkl jsem se po prvé maličké vaší měkké ruky, jež se tak beze všeho odporu poddala mojí . . .

V síni vašeho domu to bylo — vždyť se pamatujete, komteso Nelo! Nad městem ležel již soumrak. V síni ještě nehořelo světlo a bylo v ní ještě temněji než venku na ulicích . . .

A tehdy jste mne tam čekala — snad si ještě na to vzpomenete, komteso Nelo!

Jen několik okamžiků jsme hovořili — tiše . . . náhle . . . rozechvěně — ale každé slovo bylo pro nás jako hudba stříbrných harf . . . každé slovo bylo proniknuto poesíí tajné lásky . . . každá napolo pronesená věta nám otvírala nekonečnou nezměrnost dosud ještě neznámých, báječných světů . . .

A naše oči, které se ve tmě hledaly, leskly se podivným žářem, poněvadž se v nich leskla a zrcadlila celá naše láska, která planula již vysoko a mohutně . . .

Po schodech někdo přicházel.

„Můj Bože — jděte!“

„Nelo!“

„Ne — ne! . . . Jděte! . . .

„Nelo!! . . .

Vaše ruka, kterou jste právě ještě chtěla vyprostiti z mojí, se na okamžik křečovitě zadržela mé chvějící se . . . Vzala jste převahu ke mně . . . a co to bylo . . . skutečnost . . . sen . . . prelud . . . klamal jsem se . . . či jsem se zbláznil? . . . Vaše měkké zlaté vlasy náhle, na okamžik pohladily mé líce . . . a vaše rty náhle jako myšleka dotkly se mých . . .

„Můj Bože! . . .“

Onen neviditelný stoupal již po zadních schodech.

A vy chvějíc se zmizela jste ve tmě . . . já pak jsem tápal ven v soumrak, v noc.

Co to bylo tehdy se mnou — co se dalo ve mně? . . .

Každý jiný by se v tom okamžiku chvěl neodolatelnou blažeností, komukoli jinému by v tom okamžiku ohřálo srdce oživující slunce štěstí, každý by po takovém příběhu nosil ve své duši jasný, veliký den . . . a s ním by šel jásaje ven do noci — v mém srdci pak byla černější noc, než ona, jež padala venku na město . . . a má duše, má ubohá duše? . . .

Ach, komteso Nelo — já jsem tehdy neměl již duše. Mou duši zabil váš polibek . . . ano, ano, má duše byla tehdy ztracena, mrtva . . . ta ubohá duše . . .

*

A dlouho do noci bloudil jsem po městě, po tichých, opuštěných ulicích a po okolí pod tiše snícími kaštany tam venku jezera, nad nímž tančily bílé víly a na mne kývaly, vztahovaly ruce ke mně, mě lákaly . . . lákaly . . .

Ale já jsem nemohl a nesměl k nim, já jsem se musil vrátiti k vám. A skutečně jsem přišel pod vaše okno . . .

Hrála jste jakousi melancholickou, plnou touhy, jakousi píseň . . . byla to asi Chopinova. A přemýšlel jsem, zda to nepláče má duše pod vašimi drobounkými prstíky . . . ale vždyť vy nejste tak nemilosrdna . . . Byla to snad pohřební píseň mé duši? . . .

Dlouho jsem stál pod oknem a naslouchal . . . A potom jsem odkvapil. A opět jsem bez klidu a bez oddechu tápal po městě. Hledal jsem svou duši velikou nevyslovitelnou bolestí jsem plakal po ní . . . po své ztracené duši . . .

*

*

Ale něco mě vábilo k vám nazpět. Ony neviditelné a mocné tkaničky, jež osud upředl mezi námi, mne opět přinutily a dovedly k vašemu domu.

Šlo již na půlnoc . . . a váš dům tonul již ve tmě.

Zastavil jsem se uprostřed ulice a upřel kalný zrak tam nahoru do okna vaší ložnice, kde jste tiše s klidně snila . . .

Komteso Nelo . . . kde máte mou duši . . . mou nešťastnou duši?! . . .

*

*

Komteso Nelo, vy jste mi vzala mou duši. A já jsem se přece na vás nemohl hněvati — ne, já jsem vás miloval, miloval láskou velikou a nevyčerpatelnou... Ano, to byla v pravdě veliká láska mého života.

* * *

Přede mnou leží vaše dopisy — plné touhy a plné lásky a plné oddanosti. Celá vaše duše dýše z těch dopisů. A zdá se, že vaši duši ta láska oblažuje.

„... A v rozechvění čekám, že vás opět uvidím, že se opět potkáme — sejdemě...“

I já čekám v rozechvění, a vím, že bych musel utíkat před vámi.

„... Ach to střetnutí! Okamžiky jakého štěstí jsou to!... Sníh padá a lidé se zatahují těsně v kožichy a jdou zrychla, aby přišli v teplou jizbu... A nám je tak příjemno, volno, teplo, když se setkáváme — v našich srdcích je jaro, když se střetnou naše zraky, když se potopí duše v duši... A déšť se leje a ulice jsou prázdné — a my dva nerozmlouváme o bouři. A naše srdce jsou tak šťastná, když se pozdraví pod malými deštníky...“

Šťastná?! Ne, nevěřím, komteso Nelo! Vždyť mé není! .. Opravdu, také já toužím po těch okamžicích, také já čekám jejich výsledku, hledám je... ale mě nebláží!

Prosycují a plní mé srdce hořkou lítostí a přece si jich přeji... ach, jaká záhada je v tom bouřlivém životě lidském! —

„... Ta láska jest jediným štěstím mého života. Ona mě zdvihá, mě oživuje...“

Ach, ta láska zasadila smrtelnou ránu mé duši

„... A naší lásky plamen neuhasne!...“

Bohužel, že hoří už plamenem mohutným, než aby bylo možno jej uhasiti...

„... A vše bych raději ztratila a celý svět bych raději obětovala, než abych se odřekla té lásky...“

Celý svět bych dal za svou ztracenou duši! — „... Všechnu sladkost, o níž dříve má duše jen snila, o níž v mém srdci časem se zachvělo jen jakési vzdálené, temné tušení — všechnu tu sladkost našla má duše v té lásce... A proto chvěje se mé srdce štěstím a blažeností... A moje duše a mé srdce je vaše. — Já prahnu po vás... já vás miluji, miluji...“

Komteso Nelo, také moje srdce chvěje se a práhne po vás. A vím, že jste mou, že mne milujete. Ale přece já jsem zarmoucen, smutný, k smrti smutný...

„... Zdá se mi, že jste pořád jaksi smutný, zamyšlený. A pořád jste tak vážný. Nikdy se neusmějete...“

Ne, komteso Nelo, smáti se já nesmím. Tomu jsem již odvykl. Jak se mohu smáti, když pláče po své duši — po své nešťastné, ztracené duši...

„... Všechny mé myšlenky proplétá poesie naší lásky... Váš obraz mne doprovází všude. A já jsem celá šťastná, poněvadž vím, že mne milujete...“

A já jsem neklidný, nešťastný, poněvadž bych vás nesměl milovati. —

„... Venku je jaro. Tak krásného jara ještě nepamatuji. Zdá se mi, že celá probouzející se příroda pěje vysokou píseň naší mladé lásky... Zdali zvonečky nevyzvánějí té lásce, zdali fialky pro ni nevydávají vůni, zdali zlaté slunce nesvítlí pro tu lásku, aby ji ohřívalo, aby ji pěstovalo?... Ach to jaro naší lásky, to jaro v mém srdci, v mé duši — jak je krásné!...“

Komteso Nelo — v mém srdci je zima...

„... Venku se stmívá, když to píš. V zahradě pod mým oknem kvetou broskve. A květy voní a reseda napájí celé okolí svou sytou vůní. Slunce se kloní k západu... pomalu se ponoří za hory, den uhasne a noc rozprostře svá popelavá, olověná křídla nad městem... A když vše venku utichne, vše klidno, sním tím živěji o naší lásce... V mém srdci je také v tmavé noci jasný den, poněvadž mu svítí naší lásky zlaté slunce. A to nikdy nezajde, nikdy se nezatemní...“

A v mém srdci je noc, temná noc

— — — — —

Ve všech těch dopisech žije, dýše, hovoří, směje se blažeností a chvěje se touhou krásná, dětská vaše duše...

Ale kde je moje duše, komteso Nelo, kde je?

* * *

Ach, kde je moje duše — má ztracená duše? Kde ji mám hledati?...

Skryla jste mi ji do světlých paprsků slunečních, nebo v třepetající se bledost luny? Zavřela jste mi ji v hor hluboké osrdí, nebo jste ji přikovala na roztrhané skály Kavkazu... Vy jste tak dobrá — toho jste neučinila... Najdu ji v záhadách světa, v neproniknutelném vesmíru, či mám ji hledati v černé noci tichém

dechu, najdu ji ve večerním soumraku, či snad v zoře ranní? — Je snad má duše perlou, lesknoucí se na trávě při slunce východu, či snad drahokamem ve škebli na břehu mořském? .

Skryla jste ji ve své jiskřící se oči, nebo mám ji hledati ve vašem úsměvu? Najdu ji snad v tichém šepotu zefíru? Ne? Snad ve vichru vše ničící zlobě?

Ponořila jste ji snad v tajemné hlubiny mořské? . .

Žije snad v orlu, který směle se vznáší k slunce hořící kouli? .

Zahнала jste ji někam v pustinu . . neb žije snad v ústraní u posvátného Gangu? . . . Či snad pláče v tajemně chvějícím se vzdechu sfingy egyptské? . . Či jste ji snad zakopala v pyramid tisícileté hroby . . nebo ji máte snad v zajetí ve vašem srdci? . . Kde je moje duše, kde je, kde ji mám hledati? . . .

Komteso Nelo, — vraťte mi mou duši — vraťte mi ji, mou nešťastnou, mou ubohou duši!

HÁJENSKÝ:

PÍSEŇ PRÁCE.

Již obzor zaplál ohněm purpurovým
a umdlen sedám, bych si odpočal;
kraj kouzlem jímá nezvyklým mě, novým,
když ohněm západu se celý vzňal.

Tak sedím zde, svou hlavu ve dlaň skláním
a cítím mozoly svých rukou zas;
od hor se nese vůně větru váním,
jenž vlní v poli dozrátý již klas.

Též dozrál jsem. Mé tělo schlé prací
a vlas již také stříbrem prokvétá —
jen vzpomínky, ty se mi stále vrací
a jejich dech i ke mně zalétá.

Kdys nadšen byl jsem ideálů vzletem
jsem dal se unést, víc bych sklamán byl —
když půl života probloudil jsem světem,
u této hroudy jsem se zastavil.

A klid mi daly nezanedbané lány,
mé srdce k nim jen upialo svůj hled;
v nich poklady jsou štěstí zakopány,
jichž poskytnout mi nemoh' celý svět.

Zde u té hroudy žíti budu stále
a klesnu někdy na zem vedle ní;
jen vzdechem slunce západu dám vale —
zde kolébka — i lože poslední.

A tentýž západ, totéž slunce rudé,
týž vánek váti bude v cestu mou,
když dohasnu, i slunce hasnout bude
a slední září obemkne mne svou.

Pak ticho bude. Vánek jenom tichý
rozvlní v poli dozrátý již klas —
Ach, komu kynout pusté budou líchy,
kdo pracovat zde bude v potu zas?

Henryk Rieser: Poesie a prosa. — Skon. Göttingu. Vzpomínky ze studií v cizině. — F. V. Králová: Vzpomínky z let studijních. — Multatuli: Život ve výši. — Ondrouš Fritz-Vltavotýnský: Rozvrat.

HENRYK RIESER:

Poesie a prosa.

— — — — —
Horečně se chvěje seděl nad archem papíru. Ruka, křečovitě svírající péro, spočívala na desce stolu. Levicí opíral hlavu a přemýšlel. — Chtěl psát. — Mnoho a rád by psal. Byl poetou.

Poetou, jakého dosud nezrodil svět.

Poetou, jemuž v nitru tvořily se nejkrásnější sonety, poetou, jenž myslil v trochejích, jambech, daktylech. Poetou, jemuž svět byl jedinou básní, jemuž každá věc zněla veršem, poetou, jenž bezměrnou láskou miloval vlast, svůj národ, vlast bohatou a přece chudou, krásnou a přece nešťastnou, kdysi slavnou a nyní deťtanou národem, ježž ne-náviděl z hloubi srdce, národem, jenž chtěl se státí vládcem celého světa. —

V nitru mu vřely vulkány, myšlenky jeho nevysvětlitelnou bouří zmítány mihaly se šíleně, nemohl jich ovládnouti. — Touha vyroniti své city byla tak mocná, že ne, nemohl odolati, zasedl ku stolu a chtěl, musel psát.

— — — — —
Ale běda! Byl poetou tak velikým, tak citlivým, že nemohl ani vysloviti to, co cítil, chtěl psát, chtěl opěvovati lásku k vlasti, k Bohu, chtěl opěvovati ony heroe, kteří pro vlast mřeli, chtěl, chtěl, ale nemohl. — — —

Zklamán odhodil péro, vrhl se na pohovku a hořce plakal.

Tělo jeho křečovitě se zmítalo, on plakal nad sebou, vlastí, nad tím, že nedovede napsati to, co cítil. — — —

Skon.

Dokud to ještě ve mně žije .. volám na vzpomínky, které tkají ve tvář stíny smutku.

Pochopte bolest toho, co v duši zmírání! Prý to zhasne zcela — zvolna — jistě.

V mé duši zhasíná nadšení. Ó vraťte mne v můj jediný ráj — já nechci zajít — chci žítí dál!

Kde je ta výše, k níž jsem spěla? Kde tyčí se ty vrchy a věže paláců, zámků mých snů?

Sny čarovných, modrých, jasných nocí! Pohádky večerů lásky, pohádky západů!

V počátku odvážné, strmé cesty do výše za sny a za pohádkami, klesla jsem ve propast. — Sesutí bylo hrozné!!

Rachot zakřikl nadšení — pohádky uletěly — sny zemřely. Na dně propasti na kámen usedám a svírám čelo v dlaně. Dokud to ještě ve mně žije, volám na vzpomínky. Bledá zář nadšení a poslední modré lesky nocí snů žijí mi v duši — — —

Víte, co je to loučení — bolest toho, co v duši zmírá?

Proč hážete mi v klín almužnu útěchy — že to tak musí — že vždy tak bylo?

Vracím vám haléř soucitu, v prach ho šlapu — —

A zatím, poslední mdlé paprsky nadšení celují mi skloněnou šíji — — —

Göttingy.

(Vzpomínky ze studií v cizině.)

Po dvanáctihodinné, jen krátkými přestávkami na velikých nádražích přerušené jízdě rychlíkem octnul jsem se v hanoverském městě Göttingách, kde hodlal jsem prožítí jeden rok svých studií pro můj obor zvláště zařízené a vynikající universitě. Nitro plno bylo směsicí nových poznatků a dojmů, jež při jízdě česko-saským Švýcarskem, přes veliká města a širé roviny v mysli utkvěly.

Téměř jsem se zachvěl, když jsem se prodíral k východu a slyšel němčinu svého okolí. Zvyklému na výslovnost pražskou zdála se mi býti němčina v Göttingách úplně nesrozumitelnou. Trvalo to delší čas, než ucho si uvyklo na přízvuk a zvláštnosti tamější mluvy.

Göttingy mě překvapily nemálo. Zvyklému na těžké hmoty činžáků pražských jevilo se město ve své střední části jako zbytek středověku a okolí jako villová čtvrť. Domky malé, lehce stavěné — kostra trámová barevně natřená, vyplněná slabou vrstvou cihel — samý štít a výstupek, jednotlivá vyšší patra vystupující postupně ven do ulice, kryt taškový; městu vévodí několik chrámů, vystavěných katolíky — dnes však v rukou protestantských. Chrám sv. Jakuba s obrovskou portální věží, která zdá se ve své výši unikat k nebesům, a kostel sv. Jana s dvěma nesouměrně ukončenými věžemi, oba zvláštnost Götting. Kostel katolický, nepatrný (ze 40.000 obyvatelův jest 3000 katolíků) krčí se v postranní uličce a jest důkazem, kdo byl z náboženských církví nejsnášlivější. K tomu nad Göttingy nádherná fůra s hájem, hřišti, křovím se spoustou zákoutí a cest a vnější obraz Götting jest aspoň přibližný.

*

Laskavost katolického faráře mi umožnila najítí byt u katoličky, o jakém se mi v Praze ani nesnilo. Pracovna a ložnice, vše čisté a pohodlně zařízené a vše za 110 marek za semestr. Göttingy jsou město studentské. Každý osmý člověk jest studentem či professorem, studentstvo drží město a toto také pro studentstvo žije. Student jest tu neomezeným pánem. Sotva jsem byl zapsán na universitě a göttingský denník mé jméno i byt, jak tam zvykem, uveřejnil, přinášela mi hned pošta den jak den spousty právě všech možných annoncí a prospektů. Od knihkupců, krejčí, restaurací, od bankéřů, abych si vyměnil cizí peníze a koupil losy atd. Podnikavost a ochota, kterou jsem z Prahy neznal. Student má tu všechno pohodlí, ovšem musí je zaplatiti. Proto také existenční minimum jest značně vyšší než v Praze.

*

Na universitách německých a tedy i v Göttingách jest život daleko osobitější než u nás. Universita a její členové žijí zvláštním životem pro sebe, jsou naň hrdí a chrání si svá privilegia velice rozhodně. Styk studentů a profesorů jest mnohem

důvěrnější než u nás. Překvapil mě hned na začátku projev rektora při immatrikulaci. Slova, jež pronášel, by jistě pokládali mnozí čeští studenti za zpátečnická a školometská, ale upřímná a pravdivá byla. Rektor nabádal studenty ke studiu v zájmu německého národa, vyzýval je k pilné návštěvě přednášek v zájmu jejich, připomínal jim rodiče, jak o ně pečují a na ně platí, varoval je před alkoholem a nízkými známostmi, na jejichž demoralisující vliv důrazně poukazoval.

Byla to slova, jež na české universitě nebylo snad nikdy slyšeti. U nás professoři studentům lichotí, aby je získali pro svou stranu politickou či kulturní, ale pravdu do očí jim neřeknou.

Na universitě v Göttingách jsme se sešli ze všech téměř zemí. Hlavně severští studenti tu tvořili značné procento studentstva cizího. Jejich plavé hlavy a bílá pleť je prozrazovala ihned. Též ze zámořských států přibylí studenti. Se dvěma Japonci jsem sedával při přednáškách v jedné lavici. Však se Němcům odvděčili.

Přednášky oborů, jež jsem navštěvoval, byly ohromné. Mnohdy nestačilo ani místa. Jistě že na návštěvu mělo vliv to, že na pruských universitách téměř všichni studenti platí kollejně a to dosti značné (za hodinu 5 M). Zcela chudým se kollejně sice počká, ale musí je zaplatit, když dosáhnou honorovaného postavení. Přirozeně, že potom dávají si studenti zapsati jen ty hodiny, které nutně potřebují a také je navštěvují. Ovšem, nedoporučoval bych tento způsob pro universitu naši. Studenti čeští jsou daleko hůře situovaní než v Německu, kde vypjatý život průmyslový skýtá méně majetným mladým mužům uplatnění v různých oborech.

Při přednáškách mě překvapil způsob vyslovování pochvaly přednášejícímu neb upozornění chyby. Projevem pochvaly je silné dupání, jež se ozývá na konci každé přednášky anebo kdýž professor „udělá vtip“. Ozve-li se však v posluchárně šoupání nohou, jest to znamením, že se dopustil nějaké chyby. Professoři nejsou tímto upozorněním uraženi a opravení chyby jest kvitováno hned hlučnou „pochvalou nohou“.

Intervencí dp. faráře göttingského Pagla bylo mi umožněno státi se hostem v katolickém spolku studentském „Unitas“. Přiznám se upřímně, že dny strávené mezi členy tohoto spolku patří k nejsvětlejším stránkám mého pobytu v Göttingách. Ve spolku jsem též seznal spolkový život studentů německých, který jest svérázný a liší se velice od spolkového života studentstva českého. Že stavovský život studentů v Německu mohl se lépe vyvinouti než u nás, má v první řadě zásluhu veliký pečet universit a také to, že onen vývoj nebyl rušen boji národnostními a politickými jako u nás, kde student musil státi v prvních řadách buditelů a křisitelů národních a nemohl se věnovati práci stavovské a čistě spolkové.

Německé spolky studentské nejsou, jak nutno zdůrazniti, ve vleku politických stran, jsou vybudovány ponejvíce na národním podkladě a akcentují nejvíce činnost stavovskou. V Göttingách jest jich celá řada. Mnohé mají své vlastní spolkové domy, vystavěné ve formě na př. středověkého hradu a pod. Mají tuhou organizaci vnitřní, nejvíce t. zv. „korps“, což jsou spolky nosící stále „barevné čepičky“ a „kuléry“. Spolky tyto reprezentují nejkrasnější křídlo studentského života. Mají zvláštní předpisy o cti a členové, jsou-li uraženi, musí protivníka vyzvati na souboj (mensura) a vyzvaný musí výzvu přijmouti. Tyto duelly prováděné ovšem za určitých bezpečnostních opatření (chránitko očí) jsou sice úředně zakázány ale policejně trpěny. Takové mensury jsou v Göttingách na denním pořádku a při nedělní promenádě na „Weenerstrasse“ jest viděti spoustu ovázaných hlav, rozsekaných lící a cítiti zápach jodoformu. Katolickým studentům jest zakázáno býti členy těchto spolků a přítomnost neb účast při mensure trestá se církevně jako při souboji. Dále s praxí trochu mírnější jsou t. zv. „Burschenschaften“, mezi něž se počítají t. zv. barevné (farbentragende) spolky katolické. „Unitas“ jest členem stejnojmenného svazu vědeckého a nenosí barev. Katolické spolky studentské jsou v Göttingách tři (Palatia, Windfrisia a Unitas).

Vnitřní život spolkový jest tu daleko ukázněnější než jsme zvyklí u nás. Naši povaze zdá se snad až příliš upjatý a sešněrovaný. Jest tu cítiti duch pruské disciplíny. Členové spolku jsou bezpodmínečně zavázáni choditi do spolku; členů toliko seznamových tu není. Vnitřní život jest podporován hlavně tím, že spolky mají své spolkové místnosti, kde též členové obědvají a kde se scházejí ke kneipám.

Kneipy jsou večerní spolkové schůze (večírky) spojené se zpěvem, po případě přednáškou a pitkou. Účast na kneipách jest pro všechny členy závazná. Obyčejně koná se ve spolkových místnostech, kde se též pak točí pivo. Při kneipě předsedá předseda na jednom konci dlouhého stolu v čepičce, barevném kabátci, bílých spodcích a vysokých botách s kordem v ruce. Proti němu sedí tak zv. Fuchsmajor (člen, který jest pověřen přípravou těch (Füchse), kdož chtějí do spolku vstoupiti; doba přípravná jest půl roku), s kloboukem s liščími ohonem. Předseda zahájí kneipu a určí píseň, která se má zpívat. Po zpěvu pronese vždy přípitek s obsahem

vztahujícím se k písni. Poté hovor, připíjení, opět zpěv atd., po případě přednáška. Při kneipách se notně pije a já — tehdy abstinent — nemohl jsem se dost naobdivovati, jak umějí ti studenti pít.

Při zvláštních příležitostech, t. j. když některý příznivec spolku jest na kneipě přítomen a zvláště dal-li něco „k lepšímu“, tře se Salamander. Uvádím tuto způsob, jakým se to děje, poněvadž vím, že mnohý zná jen pouhý název. Se způsobem tohoto německého zvyku studentského nemůžeme se ovšem spráteliti. Je v něm ale mnoho zajímavého a exotického a nikdo neví, jak tento typický způsob německých studentů vznikl. Postup jest tento: Předseda po krátkém proslovu na počest toho, komu Salamander platí, řekne: „Unitarier (neb jméno členů toho kterého spolku) hoch!“ (Všichni vstanou, v ruce sklenice.) Předseda: „Ad exercitium Salamandri sunt die Stoffe praepariert?“ Sbor „Sunt“. Předseda: „Salamander incipit eins, zwei, drei, fertig los!“ Všichni pijí co nejrychleji, možno-li ex. Poté začnou rachotiti sklenicemi na stole. Po chvílce předseda: „Salamander excipit: eins, zwei, drei; eins, zwei, drei; eins, zwei, drei“ (Udeří všichni při eins sklenicemi silně na stůl.) „Salamander ex.“ Jak patrně, jest v slovech promísena latina s němčinou a celý způsob jest zajímavým kulturním obrázkem života studentstva německého.

Ve spolicích studentských holduje se vůbec pítí velice. Jsou různé zvyklosti při připíjení, že vyzvaný musí vypít sklenici ex atd., ale to jsou již obrázky ne právě vábívé! Jako kuriozita předcítá se při každé kneipě t. zv. Bierzeitung, t. j. veršované skládání některého člena, který satiricky či humoristicky tepe slabé stránky neb komické nehody některých členů. Povinnost opatřiti Bierzeitung leží na členech in spe (Füchse), kteří musí půl roku čekati, než jsou do spolku přijati. Při přijímání musí skládati zkoušku, že mají vědomosti o dějinách studentského hnutí a dějinách spolku zvlášť, musí znáti hesla, barvy i znaky jednotlivých spolků. V Unitas nebyla tato zkouška pouhou formalitou. Při kneipách jakož i ve spolkovém jednání vůbec má předseda velikou moc a také jeho autorita jest veliká. Nikdy jsem nepozoroval, že někdo by nebyl spokojen s písni, kterou určil předseda. Zpívala se vždy. Písně na kneipách jsou většinou studentské a pijácké.

V českém životě nemáme podobných písni vůbec. Němečtí studenti, jimž doba popřála lepších podmínek, jich mají velikou řadu a vydáno jest několik sbírek jejich. Jsou to písně umělé, oslavující studentskou volnost, děvče, pivo a vůbec studentský krásný život. Nápěvy zdály se mi daleko méně melodickými než u našich písni, jsou skládány totiž „u zeleného stolku“ a nevytryskly tak ze zpěvné poetická duše jako u našeho lidu.

*

Na konec malou vzpomínku vzhledem na naši dobu. Byl jsem v Göttingách v roce 1912—13, tedy v době, kdy hrozila válka se Srbskem a Ruskem. Všude se o tom mluvilo. Měl jsem příležitost stýkati se s důstojníky i ostatním obyvatelstvem a seznati názory na Rakousko a Čechy. O mnohém nelze vzhledem k censuře psáti, ale o nás Čechích měli představu, vsugerovanou některým protičeským plátkem, že tíhneme k Rusku a že Čechové nebudou proti Rusům bojovati. Vysvětlil jsem tehdy stanovisko našeho národa k Rakousko-Uhersku a doba nynější přesvědčila všechny, že Čechové jsou věrni trůnu a říši. Všude ale jsem pozoroval u Němců odhodlanost a vědomí, že k válce dojíti musí. Čím dřív, tím líp, říkali. Teď ještě nejsou nepřátele tolik připraveni. Imponovala mi u Němců ona jednotnost a tuhá organizace a bylo mi líto, že k podobné sebekázní a disciplíně národní nemůžeme se my Čechové též dopracovati.

J. N

F. V. KRÁLOVÁ:

Vzpomínky z let studijních.

Svým kolegyním:

Mám napsat vše, co „dotklo se“ nás
za čtyři léta v ústavě;
(nesnadno je povědět vše v ráz),
promiňte tedy laskavě,
když vzpomínky jen zhruba zkreslím
a opominu něco snad — — —
a o „uznání“ ani nesním,
neb neumím moc „vzpomínat“.

Často vracím se v duchu do dob studií, kdy dlela jsem v internátě chrudimského paedagogia. Vždyť kolem vzpomínek těch je ovinuto plno milých dojmů, jenž

LÍSTEK DO PAMÁTNÍKU.

JOŽKA KARLICKÝ-TAUFMANN KAREL.

Housle *Andante.*

Klavír *Andante.*

Grave. *ritard. decresc.*

Solo (con sordino) leno

mf a tempo p

leno

p pp

8

0 *3*

D sul *ritard.* *1*

ritard.

Incalzando

f

Incalzando.

f

This system contains two staves. The top staff is a single melodic line in G-flat major, starting with a forte (*f*) dynamic and marked *Incalzando*. It features a series of eighth and sixteenth notes with slurs and ties. The bottom staff is a piano accompaniment, also in G-flat major, with a forte (*f*) dynamic and marked *Incalzando.* It consists of chords and single notes, some with slurs.

ritard. decresc. *p* *pp*

ritard. decresc.

This system contains two staves. The top staff is a single melodic line in G-flat major, marked *ritard. decresc.* with dynamics *p* and *pp*. It includes slurs and a fermata. The bottom staff is a piano accompaniment, also in G-flat major, marked *ritard. decresc.* It features chords and single notes, some with slurs and a fermata.

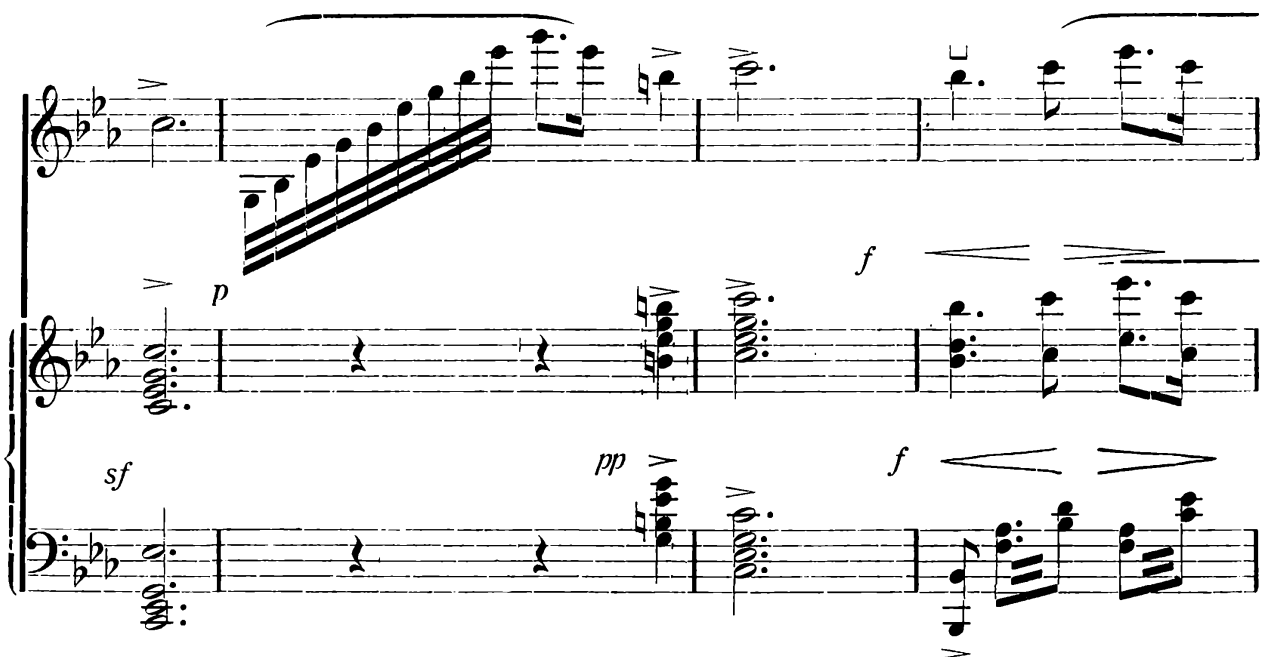
a tempo *mf* *p* *D sul*

a tempo *p* *pp*

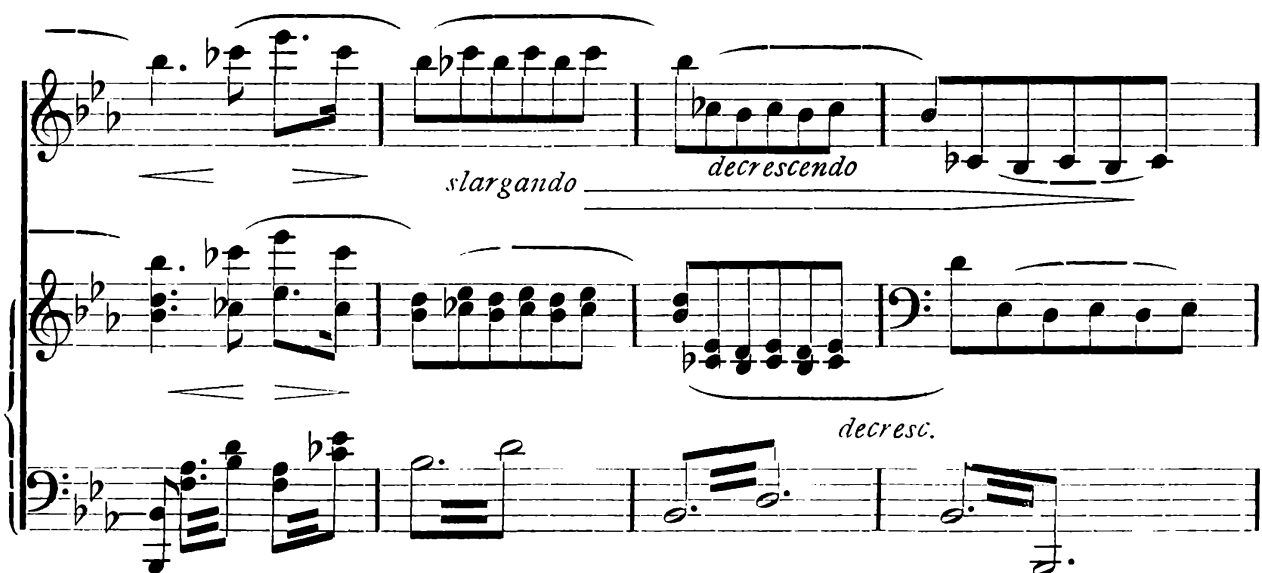
This system contains two staves. The top staff is a single melodic line in G-flat major, marked *a tempo* with dynamics *mf* and *p*, and the instruction *D sul*. It includes slurs and a fermata. The bottom staff is a piano accompaniment, also in G-flat major, marked *a tempo* with dynamics *p* and *pp*. It features chords and single notes, some with slurs and a fermata.

First system of musical notation. The top staff (treble clef) features a melodic line with a *rit.* (ritardando) marking and a *f* (forte) dynamic. A sixteenth-note figure is marked with a '6'. The middle staff (treble clef) includes a *prontamente* marking and a *sf* (sforzando) dynamic. The bottom staff (bass clef) contains a *rit.* marking.

Second system of musical notation. The top staff (treble clef) begins with a *p* (piano) dynamic and a *f* (forte) dynamic. The middle staff (treble clef) includes a *sf* (sforzando) dynamic and a *pp* (pianissimo) dynamic. The bottom staff (bass clef) contains a *f* (forte) dynamic.

Third system of musical notation. The top staff (treble clef) features a *slargando* (allargando) marking and a *decrescendo* marking. The middle staff (treble clef) includes a *decresc.* (decrescendo) marking. The bottom staff (bass clef) contains a *decresc.* (decrescendo) marking.

ad libitum *a tempo*

p *pp*

a tempo

pp *ppp*

D sul *ritard. decresc.*

rit. decresc.

3

G sul *estinguendo*

pppp

líbezným kouzlem svým se upínají k životu studentskému, jenž nebývá prost bujaré veselosti. Ač všechny jsme znaly kázeň internátu, přec provinění proti němu bývala častá; mnohdy dalo se tak pouhým zapomenutím, jindy úmyslně. — A ctihodné sestry odpouštěly a zase odpouštěly — — — Zřím v duchu rozjařené obličej, oči zářící nad tím, že se jim opět podařilo vymyslet nějaký žertovný kousek. Když pak se „povedlo“ dokonale jej provést, radostné výbuchy nebraly konce. Někdy i „náhodou“ dostalo se nám pobavení. Vracím se ve vzpomínkách v počátky studií, do přípravky! — Učíme se o obojživelnících, ale Růža J. se baví, nepozorujíc ani, o čem se přednáší. Aby ji přednášející ctihodná sestra Fidelie přivedla k pozornosti, otázala se jí, čím dýše žába. Růža J. vstane, a jelikož neví, o čem je řeč, mlčí. Otázce vůbec nerozuměla. Mařka N. čili „Dítě Krkonoš“ napověděla, že „stehnem“, což Růža opakovala. Nastal smích všeobecný, neboť to vyznělo vskutku komicky.

Přikvapilo pololetí, doba vysvědčení, zábavy a oddechu. Oslavily jsme je plesem, před nímž byl zábavný program. — Přípravka byla „slavně“ zastoupena „Drem. Perlenpenpenem“, jež mistrně sehrála Anda Soudná s několika spolužačkami.

Čas ubíhal, až nadešlo čarovné jaro. — Přilítlo s písněmi a květy, jež vítaly jsme radostně v naší ústavní zahradě.

První výlet v přípravce konaly jsme na Strádov. Největší radost nám působila myšlenka, že se domů povežeme „opičárnou“, t. j. vozem, v němž jezdívali výletníci, jejichž stav zavinil i pojmenování jeho. Je zhotoven ze stěhovacího vozu. Na výletě bylo nám blaze. Romantická krajina zvala nás krásami svými k nadšenému pozorování, a mysl okřívávala v té líbezné volnosti. Dlely jsme na blízkou hradních zřícenin, odkud jsme se odebraly unaveny chůzí na Práčov, kde v tamějším hostinci nastalo všeobecné veselí. Též jsme tančily při zvucích, jež vydával šumař z houslí svých. . . Posléze přijela „opičárna“ a odvezla nás domů.

A jak rády jsme tančily! Připomínám si právě taneční hodiny v ústavě, kdy učitelem při nich byl taneční mistr — pan L. Bylť onen pán předmětem naší pozornosti a obdivu. Točil se vždy jak na drátkách, šosy mu litaly divoce, a při tom snažil se „okouzlovati“ nás gesty svými a častým komandováním: „Jedna — dvě, tři, — čtyry, pět, dámy eté, páni před! — Ovšem, že mezi námi pánů nebylo; v tanečních jsme je nahrazovaly samy.

Nevýslovným blahem jsme bývaly opojeny při každém příjezdu z prázdnin! To bylo šumu na chodbách, to bylo vyprávění a hrdé radosti nad tím, že jsme každá ve vyšším ročníku! — Veškerý zájem náš upoutala zvědavost, zejména při začátku druhého roku, kdy jsme tušily „veliké změny“. Byly jsme překvapeny zprávou, že nás bude češtině učit nový pan professor. To bylo starostí, jaký bude, jak se jmenuje a pod. Konečně došla zvědavost všech upokojení — pan professor přišel! — Zpytavě hleděly jsme na něho a snažily se proniknouti až k hlubinám jeho povahy! Po hodině jsme ihned běžely se podívat do třídnice, abychom spatřily, jak se podepsal; ale jaké bylo naše překvapení, když jsme zřely, že se zapsal do rubriky: „Nebyla přítomna!“ — Smály jsme se velice a s radostí konstatovaly, že se dosud „nevyzná“, že bude hodný. A byl. Odpouštěl často a mnoho.

Když nadešlo líbezné pololetí, byl ples, v němž by málem bývaly kandidátky jmenovaného pana professora k smrti utančily. Měl prý srdeční vadu, ale několik hodin tančí skoro bez oddechu.

Po prázdninách pololetních, když nastal klid v našich myslích, opět je rozvířila zpráva, že pan professor odejde. Zase nová starost! „Jaký bude jeho nástupce?“ ptaly jsme se v duchu a toužily, aby zůstal věren dobrotě svého předchůdce. Však již příchod nového pana professora nás poněkud přesvědčil, že budeme nuceny zvykat „přísnějšímu vedení“. První jeho slova mluvila o nevýslovné potřebě kázně, již nutno získati třeba i po zlém. Ač jsme hleděly překvapeně, přece jsme s těžší tlumily smích, neboť jsme z kázně neměly nižádné hrůzy, a zjev nového pana professora M. nám ji také nenahnal. Později pak jsme uvykly novým poměrům a někdy též se oddávaly bezstarostné veselosti.

Ve IV. roč. jsme se na počátku hrozily množství práce, ale pomalu jsme zvykly na větší dávky učení a tak se blížily vesele k cíli studií. „Pětec“ čili „ouraz“ byl předmětem chvilkové starosti, na niž jsme brzo zapomněly. Všem na světě člověk zvykne. —

Německé hodiny nám plynuly ve III. i ve IV. ročníku klidně, ač se často musila milostivá paní, jež nás němčině učila, „rozčilovat“. Viděla, že němčina nás nebaví a ačkoli se snažila dosti, nemohla nás pro ni „nadchnout“. Zase jsme opisovaly úkoly, opisovaly jsme i komposice a marno bylo její volání: „Hezky psát a neopisovat“. — Jednou Jurja, když „byla řeč“ o nové úloze, psala domů dopis, v němž poznamenala, že madame volá: „hezky psát a neopisovat!“ — Dopis zastrčila do sešitu a zapomněla naň, neboť jej v sešitě odevzdala! Madame při opravování jej přečetla, i (ona) osudná slova: „Hezky psát a — — —“. Udělala Jurce kázáníčko

a tato se zkroušeným obličejem slíbila, že při hodinách němčiny bude „dávat“ pozor a nebude se všelijak „bavit“.

Někdy jsme si zapsaly při vyučování mnohé poznámky pánů profesorů, s nimiž jsme po vyučování vyrukovaly, aby „neupadly v zapomnutí“.

Při hodinách zeměpisu nám čas plynul jako voda, neboť to bývaly hodiny věru krásné! Nezapomeneme, jak nás pan profesor zaujal svým veselým způsobem přednesu i zkoušení.

Mnohdy některou z nás upozornil, že jsme si zhoršily známku, což mívalo za následek smutný údiv, načež vždy pan profesor, klepaje si na náprsní kapsu, v níž míval notes, pronášel přesvědčivá slova: „Ano, ano. Je to napsáno v knize této!“

Mluvil-li o některém místě, v jehož okolí se pěstuje třeba dobré víno, rozplýval se ve slovech samé chvály, jež prozrazovala skoro labužníka. Vždy jsem v duchu tvořila srovnání jeho s panem professorem A., jenž při vyučování zeměpisu míval podobný způsob líčení. Dokonce zjevil i svůj značný zájem o umění kuchařské, když nám vysvětlil, jak se dělají dobré beefsteaky! — Tehdy jsme se učily o Anglii a životě jejích obyvatelův, kteří prý si potrpí na toto výživné krmě. — Interes o umění kuchařské projevil i pan profesor R., neboť vyřkl pochybnost, že dovedeme uvařit vodu! Činily nám vždy potěšení podobné úsudky.

Mařka N. často opakovala veškeré poznámky pánů profesorů a tvářila se vždy vážně, tak že nebylo možno odolati smíchu. Měla vlastnost, že uměla každého napodobiti. Zejména písmo pánů profesorů dovedla vystihnouti, což jednoho času výtečně uplatňovala. Měl pan profesor A. bolavou pravou ruku a nemohl psáti do třídnice. Zpola žertem se zmínil, zda by ho snad nechtěla některá z nás v tom psaní zastati. Ihned jsme volaly, že Mařka N. umí psáti zrovna jako pan profesor, což na jeho vyzvání zdárně osvědčila. Od té doby jej zastávala a obdržela od něho titul: „Herr Sekretär“.

Letopočty velmi obtěžovaly naši paměť, proto jsme se postaraly, aby se jich tolik nemusilo nahromaditi záhy v našich hlavách. Když byla kandidátka na stupínku, „obětavé“ družky psaly potřebné letopočty křídou na černé desky sešitů a z těch mohla „těžce zkoušená obět vědění“ žádané přečísti „snadno a rychle“. —

O pololetí „nechaly jsme plavat“ učení a vše, co s ním souviselo a plné tři dni jsme holdovaly Karnevalu. První den zahájen slavnostním plesem, jehož se účastnili také páni professoři, které jsme toužily pobaviti programem, v němž účinkovaly kandidátky všech ročníků. Každý ročník měl svá čísla. Čtvrtý obyčejně okouznil P. T. publikum nějakou operetou, při jejímž cvičení se vždy obětoval pan profesor R. Za to však nikdy se „neobětoval“, aby o našem plesu tančil. Říkával, že neumí.

Náš „čtvrťák“ zahrál operetu „V pensionátě“, již složil pan profesor Souček, jenž byl ustanoven blahovůlí osudu, aby nás vedl k maturitě z matematiky.

Opereta jeho byla „triumfem“ večera, neboť se v ní mnohé z našich děv osvědčily znamenitě nejen v umění pěveckém, ale též hereckém. Tak příkladně o Elišce W. nikdo nebyl by řekl, že sehraje úlohu profesora s takovou vervou a tak komicky; žádná z nás nemyslela, že se nebude Eliška smáti, až oblečena ve dlouhý frak bude kráčet po prknech jeviště. Překvapila nás svým komickým pochodem i pohledy, jež zpod cvikru vrhala. —

Mezi programem roznášely vždy dvě kandidátky ze II. ročníku naše dárečky pánům profesorům, na něž napřed odevzdaly „nákladní“ list. Oděny v černý oblek, pošíty pohlednicemi a obálkami, s čapkami listonošů na hlavách, vykračovaly si vždy zdatně, když nesly náklad balíků, jež s úsměvy rozdávaly mezi smějící se pány professoři a ctihodné sestry. — Posílaly jsme pro pobavení všelijaké věci. Také půllitry s monogramy těch, jimž byly zasílány. Do notesu, jež jsme adresovaly na velebného pána Š., jsme poznamenali: „Na samé jednotky“ a podobně ostatním.

Po programu následoval tanec při hudbě kapely pana Morávka, jehož také horlivě kandidátky prováděly. Řídil tance a vždy se nám zavděčoval pěknou polonaisou po čtverylce. Ohromný náš kruh přeskákal slavnostní síň, pak přes podium a chodbu a po té z malebných řad rozmanitě tvořil reje.

Kandidátky ze dvou nejvyšších ročníků horlivě „prováděly“ pány professoři, kteří seděli u stolů na jevišti. Když nastala půlnoc, odebraly jsme se do jídelny, kde bylo uchystáno „občerstvení“ a odtud jsme zase spěchaly do slavnostní síně. Mlsným děvůškám byl eldoradem buffet, kde paní Krátká měla množství cukrářských výrobků. Některé se zásobily na několik dní.

Jakmile minula druhá hodina s půlnocí, tu páni professoři jeden po druhém odcházeli, bledně znaveni. Jenom některé ze ctihodných sester zůstaly, aby s námi bděly až do rána. Však jen menšina nás šla „s basou“! V té menšině jsem nikdy nechyběla.

Druhého dne jenom několik čipernějších dívek se vypravilo na mši svatou. Když se navrátily z kaple a posnídaly, začaly nositi snídaně do ložnic, kde panoval

nelad. Kolem lůžek na stolicích byly láhve od limonád, kůry z pomorančů, papíry od cukrovinek a pod. K nim se ještě přidružily hrnečky s kávou a talířky, neboť skoro každá, již snídane byla přinesena, pouze zvedla „těžkou hlavu“ a opětně ji vnořila v podušky, aby prospala celé dopoledne.

K obědu jsme se dostavily skoro všechny, ale vyprosily jsme si kyselé okurky a syrové kyselé zelí, jež nám velmi chutnalo. Odpoledne zase jsme se odebraly do slavnostní síně a znova v ní tančily až do 10 hodin při zvucích klavíru. Třetího dne jsme tančily jen v hudební síni.

Po vyučování k nám někdy zavítal velebný pán S., zpravidla později, před ukončením silentia. Ač plně jsme si byly vědomy, že svým vlivem snaží se otvírati před našimi duševními zraky brány hluboké filosofie křesťanské, jak opravdově přihlíží k tomu, aby v naše mysli vštipil jasné pojmy o vážných problémech života, přece, když k nám zavítal miino vyučování, povídaly jsme všelijaké veselé události z interního života, jež často hraničily s rozpustilostí. Sdělovaly jsme mu ochotně, co která provedla, čemuž se vždy srdečně smál.

Velebný pán se někdy revanchoval za naše bavení a vyprávěl nám veselé příhody ze života. Vzpomínal i let prožitých v semináři; zašel též do pozdějších dob, když vyprávěl nám o jízdě na saních s bývalým panem arciděkanem M., jak byli vyklopeni oba a jak pan arciděkan se odvalil někam v příkop — tak rozto-mile a komicky, že jsme od smíchu slzely.

Čas ve IV. ročníku rychle letěl, až nadešel květen a s ním písemné maturity. Co jsme zakusily strachu, kolik „sněmů“ jsme odbyly, kolikrát jsme přemítaly, co a jak bude o těch písečkách! A když jsme hovořily o „dozorech“, tu se rtů mnohé splynulo toužebné přání: Kéž by u nás byl dlouho pan školní rada, pak pan pro-fessor Ř., nebo Z! — — —

Písemky jsme šťastně odbyly, ale starosti o ústní maturity jako příšery pro-následovaly nás neustále. Úzkost z duší našich mizela však při hodinách zpěvu, kdy nadšení zajalo nás cele a vedlo ve chvilkové zapomnění. Vždyť to byly hodiny, při nichž duch okřival jasnou poesie, při nichž Krása mluvila o kouzelných svých říších.

Veselostí jsme chtěly zaplašiti i hrůznou představu o zkouškách! Měly jsme též strach z pana předsedy, na něhož jsme byly důkladně zvědavý. Při zeměpisu se proto ptala Eliška W., zda je mladý, nebo starý, načež se jí dostalo od pana profesora odpovědi v žertovném tónu: „Co ony všechno nechtějí vědět! — Ještě se měptejte, je-li tlustý, nebo tenký!“ —

A když jsme všechny šťastně překročily práh maturitní síně a se „zeleným“ se rozloučily stolem, pak jakýsi neurčitý pocit z radosti i smutku setkaný zaujal naše duše, prahnoucí po oddechu.

MULTATULI:

Život ve výši.

Vysoko, vysoko ve vzduchu letěl motýl. Těšil se ze své krásy a svo-body, a především přehlížel všechno co pod ním leželo.

„Pojďte vzhůru, pojdte sem!“ volal na bratry, kteří hluboko pod ním na stromech země se třepotali.

„Ó ne, my pijeme med a zůstáváme zde dole!“

„Ó kdybyste věděli, jak krásné jest všechno prohlížeti! Ó pojdte přece, pojdte!“

„Jsou tam také květiny nahoře, ze kterých bychom pili med, jehož přece potřebujeme, abychom žili?“

„Odtud lze všechny květiny viděti, a tento požitek

„Máš med tam nahoře?“

Ne, pravda, medu nahoře nebylo! Ubohý motýl, který cítil odpor k tomu, aby žil dole, se znavil. Než pokoušel se zůstat ve výši. Viděl, že to bylo nadmíru pěkné, všechno moci přehlédnouti, všechno v jediném okamžiku objímati.

Ale med... med? ne, medu nahoře nebylo. A seslábl ubožák motýl! Mával vždy pomaleji křídly. A klesal a viděl vždy méně... Než přece na-máhal se. Ne, nešlo to, klesal...

„A, již přicházíš,“ volali jeho bratři. „Co jsme ti říkali? Přicházíš nyní přece, abys ssál med z květin, právě jako my. My jsme to dobře věděli!“

Tak volali bratři a těšili se, že měli pravdu, byť jen v tom, že necítili potřeby krásna nahoře.

„Tož pojď, a ssaj med jako my!“

A motýl klesal níž a níže . . . a chtěl ještě . . . tam keř květin . . . zda ho asi ještě dosáhne? . . . neklesal již . . . padal! Spadl vedle keře na cestu, na násep, po němž jezdili . . .

A tam ho rozšlápl osel.

Vysoko, vysoko ve vzduchu letěl motýl. A těšil se ze své krásy a svobody, a především přehlížel všecko, co pod ním leželo. Volal na své bratry, aby přišli vzhůru, ale oni se zdráhali, poněvadž nemohli zapomenouti medu, který byl dole.

On však nechtěl býti dole, poněvadž se bál, aby nebyl rozšlápnut hloupým kopytem.

Zatím, poněvadž stejně potřeboval medu, jako ostatní motýli, letěl na kopec, kde rostly pěkné květiny, a který byl příliš strmý pro osla. Potěšen těkal zde sem a tam a pochutnával si na medu, a byl vděčen za to, že nemusil slétávati nyní dolů.

A když viděl, že dole některý jeho bratr příliš se přiblížil stopě vozů na cestě, kde mnoho motýlů, již byli klesli, bylo rozšlapáno, snažil se varovati je pohybem křídel, pokud mohl.

Ale na to se nedbalo. Neboť motýle na kopci vůbec neviděli jeho bratři dole, poněvadž se zaměstnávali jen sbíráním medu v údolí a ani neviděli, že nahoře na kopci také rostou květiny.

Převodl N. N. 7

ONDROUŠ FRITZ-VLTAVOTÝNSKÝ.

ROZPAKY.

Mně u nohou se žitný klásek kývá,
jenž poustevnický nějak zbloudil k řece
a dí: „Dnes zpívej o užitku orby;
tím vavříin slavný získal Vergil přece!“

A vlčí mák, jenž rudou pochodní
jak k revoluci volá, dal se v smích:
„Nač snivý klid? Ty o požáru pěj,
o vraždách, plenu, lidstvu mstitelích!“

A bílý leknín, jenž cos' vlně šepce,
zdvih snivou hlavu: „Ó ty radši pěj
o bílých vílách, jež si u dna hrají,
na zlatém písku tančí lehký rej!“

A nezabudka modrým okem vábí:
„Své pravé blaho jenom u mne znej!“
A hledí tiše, a já čtu v tom oku,
v tom krásném oku: „Nepěj! Vzpomínej!“